

Susanna Koistinen

KANNABISTURISMIN IDENTITEETIT JA DISKURSSIT

Analyysi turistien kertomuksista

Lapin yliopisto

Pro gradu –tutkielma

Matkailututkimus

2024

Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työn nimi: Kannabisturismin identiteetit ja diskurssit: analyysi turistien kertomuksista

Tekijä: Susanna Koistinen

Koulutusohjelma/oppiaine: Matkailututkimus

Työn laji: Pro gradu -työ

Sivumäärä: 73 + 2 liitettä

Vuosi: 2024

TIIVISTELMÄ

Kannabisturismiksi kutsutaan ilmiötä, jossa matkustetaan ulkomaille motivaationa ostaa ja/tai käyttää kannabistuotteita. Monissa valtioissa kannabistuotteiden kauppa on laillista. Asenneilmapiiri kannabista kohtaan on muuttunut niin maailmalla kuin Suomessakin yleisesti myönteisemmäksi. *Aiempaa tutkimusta* Suomessa ei kannabisturismista eikä suomalaisista kannabisturisteista ole tehty.

Tutkimukseni *yleinen tavoite* on tuoda suomalaiseen julkiseen kannabiskeskusteluun uusi näkökulma. Tutkielmani *teoreettisena viitekehystenä* toimii Stuart Hallin identiteettiteoria, joka nojaa sosiaalisen konstruktionismin paradigmaan. *Tutkimuskohteenani* ovat kannabisturistien narratiivis-diskursiiviset identiteetit. *Päätutkimuskysymykseni* on: Miten kannabisturistien narratiivis-diskursiiviset identiteetit rakentuvat? Kaksi *osatutkimuskysymystäni* ovat: Millaisia narratiivisia identiteettejä kannabisturisteilla on? Mitä identiteettidiskursseja kannabisturistit vahvistavat?

Tutkimukseni *aineisto* koostuu kahdeksasta haastattelusta, jotka keräsin keväällä 2023 puhelimitse ja videopuheluilla täysi-ikäisiltä suomalaisilta kannabisturisteilta. Haastattelukutsuani jaettiin Twitterissä sekä Instagramissa ja kannabisturistit ottivat minuun yhteyttä sähköpostitse. *Analyysimenetelmäni* on narratiivis-diskursiivinen analyysi.

Analysoin kannabisturisteille neljä narratiivista identiteettiä, jotka ovat: nautiskelija, suorittaja, tapahtumamatkailija ja kerholainen. Jaottelin kolme identiteettidiskurssia. Ensimmäinen, oikeudellis-moraalinen diskurssi on valtakurssi. Suomessa kaikki kannabikseen liitetty puhe on voimakkaasti oikeudellista ja moraalista. Toinen valtakurssi on terveydellinen diskurssi, joka sisältää lääketieteen, ongelmien medikalisoinnin ja hyvinvoinnin teemat. Kolmas, vastadiskurssi on vaiennettu diskurssi, joka käsittää kannabisturismin nautinnollisuuden, elämyksellisyyden ja yhteisöllisyyden ulottuvuudet. Auktoriteettien puhe piilottaa marginaalissa tapahtuvat keskustelut kannabismatkailun myönteisistä ulottuvuuksista samalla leimaten kannabisturistit. He eivät kuitenkaan tyydy yhteiskunnan antamaan leimattuun identiteettiin, vaan vertailevat, puhuvat sitä vastaan ja asemoivat itseään uudelleen.

Tutkimustani voidaan hyödyntää samankaltaisen huumavan turismin kuten ayahuascaturismin tutkimuksessa sekä narratiivis-diskursiivisen identiteetin tutkimuksessa. Jatkotutkimusta voi tehdä muun muassa kannabisturismin tulevaisuuden näkymistä Suomessa, kannabisturismin mahdollisista vaikutuksista matkailukohteiden vetovoimaan ja selvitystä siitä, miten paljon kannabisturismi voisi tuoda kansainvälistä matkailutuloa Suomeen. Tutkimustuloksista hyötyisivät tutkijoiden lisäksi matkailutoimijat sekä päättäjät.

AVAINSANAT: kannabisturismi, narratiivinen identiteetti, identiteettidiskurssit, narratiivis-diskursiivinen analyysi

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	5
1.1 Mitä on kannabisturismi?.....	5
1.2 Aiempi tutkimus kannabisturismista.....	6
1.3 Aiempi tutkimus kannabisturistien identiteeteistä.....	7
1.4 Aineisto ja menetelmät	8
1.5 Tutkielman kulku	10
2. KANNABIS YHTEISKUNNASSA	11
2.1 Kannabiksen kulttuurihistoriaa	11
2.2 Kannabisturismia kautta aikojen.....	16
2.3 Kieltolait ja raittiusliikkeet	20
2.4 Suomen kannabispoliitiikka.....	23
2.5 Julkinen kannabiskeskustelu Suomessa.....	25
3. IDENTITEETIN RAKENTUMINEN	29
3.1 Identiteettitutkimuksesta	29
3.2 Identiteetti Stuart Hallin mukaan	29
3.3 Narratiivisen identiteetin rakentuminen.....	31
3.4 Sosiaalinen konstruktionismi tutkimuksen paradigmana.....	32
4. AINEISTOT JA MENETELMÄT	34
4.1 Episodihaastatteluaineisto	34
4.2 Narratiivis-diskursiivinen analyysi ja sen kulku.....	37
4.3 Tutkimuksen luotettavuus ja tutkimusetiikka	39
5. NARRATIIVISTEN IDENTITEETTIEN TYYPPIKERTOMUKSET	41
5.1 Nautiskelija	41
5.2 Suorittaja.....	43
5.3 Tapahtumamatkailija.....	45
5.4 Kerholainen.....	46
6. IDENTITEETTIDISKURSSIT.....	49
6.1 Oikeudellis-moraalinen diskurssi.....	49
6.2 Terveydellinen diskurssi	54
6.3 Vaiennettu diskurssi.....	57
7. YHTEENVETO	60
KIITOKSET	64

LÄHTEET.....	65
LIITE 1. Haastattelukutsu	74
LIITE 2. Episodihaastattelun runko	75

Kuvaluettelo

Kuva 1. Kannabiskahvila Rotterdamissa.	17
Kuva 2. Myytäviä kannabistuotteita	18
Kuva 3. Kannabiksen käytön rangaistavuus Euroopassa.....	27
Kuva 4. Diskurssintutkimukseni hermeneuttinen kehä	39

1. JOHDANTO

Suomalaiset matkustavat mielellään ulkomaille, ja syitä on yleisen uteliaisuuden ja seikkailunhalun lisäksi monia, kuten vieraaseen kulttuuriin, ruokaan ja juominkeihin tutustuminen tai vaikkapa aurinkorannalla kännissä bilettäminen. Jotkut matkailijat taas motivoituvat asioista, jotka ovat kotimaassa kiellettyjä, kuten kannabiksen käytöstä.

1.1 Mitä on kannabisturismi?

Suomessa kannabis on laitton päihde, ja rikoslain luvun 50 (Finlex) mukaan kriminalisoitu lähes kaikissa tilanteissa. Pienen poikkeuksen tekee kannabis reseptilääkkeenä (Pihlainen ym., 2020), jonka käyttäjien määrä jää Suomessa häviävän pieneksi, sillä reseptejä ei juurikaan myönnetä. Kaikissa valtioissa laki kannabiksen suhteen ei ole yhtä tiukka kuin Suomessa, ja esimerkiksi naapurimaassamme Virossa kevytkannabistuotteiden myynti laillistettiin muutama vuosi sitten (Massa, 2019). Myös parin tunnin lentomatkan päässä ovat Alankomaat kuuluisine kannabiskahviloineen sekä Tanskan Kööpenhaminassa sijaitseva vapaakaupunki Christiania, jotka tarjoavat turistille mahdollisuuden kannabiksen nauttimiseen ilman rikolliseksi leimautumisen pelkoa.

Kannabis on Suomessa yleisimmin käytetty huume, ja sen käyttö ja kokeilu on Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen tekemien selvitysten mukaan pelkästään yleistynyt 1990-luvun alusta katsottuna. Tuoreimmassa THL:n tilastoraportissa (Karjalainen, Hakkarainen & Salasuo, 2023) *Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2022*, kansalaisten asenteet ovat selvästi myönteisempiä kuin koskaan aikaisemmin kannabiksen suhteen. Tämä voi lisätä tavallisten ihmisten kiinnostusta myös kannabisturismia kohtaan.

Sekä matkustamista että kannabiksen käyttämistä voidaan molempia pitää jo suhteellisen tavallisina ilmiöinä länsimaisten ihmisten vapaa-ajan aktiviteeteista puhuttaessa.

Kannabisturismiksi taas kutsutaan sellaista matkailun ilmiötä, jossa matkustetaan pois omasta asuin- tai työskentely-ympäristöstä, päämääränä päästä ostamaan ja kuluttamaan kannabistuotteita. (Taylor, 2019, s. 443.) Taylorin (2019) määritelmässä ei täsmennetä kannabiksen laillisuuden ulottuvuuksia matkailukohteissa, joten ymmärrän kannabisturismin käsittävän myös ne kohteet, joissa niin kannabiksen myyntiä, ostamista, käyttöä kuin hallussapitoakin voitaisiin pitää rangaistavana.

Turistien kannabiksen käytöllä on yleensä useita motivaatiotekijöitä (Wen ym., 2018), ja siihen vaikuttaa myös laajempi kannabiksen käytön normalisoituminen (Belhassen, Santos, & Uriely, 2007; Dupej & Nepal, 2021). Vaikka kannabiksen käyttöä tai sen viihdekäyttöä pidetäänkin yleensä niin sanotusti poikkeavana käyttäytymisenä (Uriely & Belhassen, 2005; Yin, Wen & Shang, 2019), on kannabisturismi kasvanut nopeasti, samalla kun kannabiksen käyttöä on laillistettu ja dekriminisoitu ympäri maailman (Liu & Stronczak, 2022).

1.2 Aiempi tutkimus kannabisturismista

Suomessa tehtyä tutkimusta kannabisturismista ei valitettavasti löydy, mutta ulkomaisista lähteistä tutkimuksia ja raportteja löytyy runsaasti, ja uusia tutkimuksia putkahtelee tasaiseen tahtiin myös tätä tutkimusta tehdessäni. Kyseessä ei siis ole uusi ilmiö. Suomessa ylipäänsä kannabikseen liittyvä tutkimus on keskittynyt Pro Gradu -töiden osalta pitkälti sosiaalityön ja oikeustieteen puolelle. Käytin tutkimustani aloittaessani Google Scholar -hakua *cannabis tourism*, ja löysin aiheesta heti useita tuoreita englanninkielisiä lähteitä. Käydessäni läpi erilaisia kannabisturismia käsitteleviä artikkeleita, ja lukiessani tutkimuksia jaottelin niistä kolme erilaista näkökulmaa: *ekonominen suuntaus, riskit ja haitat* sekä *motivaatiotekijät*.

Verrattuna suomalaisen tutkimukseen kannabiksesta ja kannabiksen käytöstä eroaa eniten ensimmäinen näkökulma eli ekonominen suuntaus. Vaikka en tutkimuksessani ole varsinaisesti kiinnostunut itse kannabiksen tutkimuksesta, on tämä mielestäni huomion arvoisen seikka. Kannabisturismin ekonomisessa suuntauksessa ollaan valmiita kehittämään kannabisturismia, vaikka kannabiksen käyttö tai myynti on toistaiseksi laitonta kohdevaltiossa (Henama, 2020; Wright, 2019). Tämä kertoo globaalista asenneilmapiirin muutoksesta ja normalisoitumisesta kannabista ja kannabiksen käyttöä kohtaan. Kanadassa 2015 laillistetusta kannabiksesta (Nurminen, 2015) on tullut jo arkipäivää. Voidaan myös todeta, että kannabisturismi itsessään on varmasti siivittänyt kannabiksen laillisuuden normalisoitumista (Dupej & Nepal, 2021).

Ekonomisen suuntauksen alle niputan myös tutkimukset, jotka joko suoraan tai välillisesti liittyvät kannabisturismin luomaan taloudelliseen kasvuun. Yhdysvalloissa kannabiksen käyttö ja myynti (yli 21-vuotiaille) on sallittua vain joissakin osavaltioissa, mikä

tietenkin kanavoi kannabisturismia näihin osavaltioihin. Kangin ja McGrady (2020) tutkimus Oregonin ja Coloradon osavaltioiden asukkaiden asenteista kannabisturismia kohtaan osoittaa, etteivät ihmiset yksiselitteisesti kannata tai vastusta kannabisturismia. Asenneilmapiiri voi myös vaihdella osavaltioittain. Kannabisturismi tuo huomattavan määrän lisää verotuloa osavaltioihin. Esimerkiksi Coloradossa maksettujen verojen ja lisenssien kokonaistuotot kasvoivat 67 miljoonasta dollarista yli 247 miljoonaan dollariin vuodesta 2014 vuoteen 2017, mikä tarkoittaa räjähdysmäistä 266 prosentin kasvua (Kailanto, 2021). Osavaltiosta toiseen suuntautuvaa kannabisturismia ja kannabisturismin etuja ja haittoja on myös tutkittu Yhdysvalloissa (Fataar, Wadsworth & Hammond, 2021; Kleiman, 2017; Wadsworth & Hammond, 2020).

Toinen näkökulma on kannabisturismista aiheutuvat riskit ja haitat, niin turisteille itselleen kuin myös paikalliselle väestölle. Tätä näkökulmaa on tutkittu paljon ulkomailla (Bonny-Noach & Sagiv-Alayoff, 2020; Flaherty ym., 2017; Monshouwer, Van Laar & Vollebergh, 2011; Parker ym., 2019; Pereira & de Paula, 2016). Riskeinä ja haittoina nähdään kannabiksen käytöstä yksilölle aiheutuvat terveydelliset riskit eli kannabiskykoosin tai skitsofrenian puhkeaminen kannabiksen käytön seurauksena. Yhteisölle aiheutuvina riskeinä ja haittoina pidetään myös muiden laittomien huumeiden kaupan aiheuttamia ongelmia, kuten rikollisuus ja harmaa talous, joista seuraa lisääntyntä väkivallan uhkaa ja turvattomuutta. Laitonta kannabista kaupittelevat huumekauppiat myyvät yleensä myös muita laittomia ja kovempina pidettyjä huumeita.

Kolmas näkökulma tutkii turistien motivaatiotekijöitä käyttää kannabista matkallaan. Tutkimusten mukaan motivaatiotekijöinä pidettiin muun muassa kokeilunhalua ja uteliaisuutta, mielihyvän hakemista ja juhlimista, arjesta irtautumista, kannabiksen laillisuutta kohdevaltiossa, rentoutumisen tarvetta ja pakoa todellisuudesta. Myös kannabiksen käyttö lääkinällisessä tarkoituksessa nähtiin joissain tapauksissa korkeana motivaatiotekijänä. (Belhassen, Santos & Uriely, 2007; Giannotti, 2017; Kang & Lee, 2021; Keul & Eisenhauer, 2019; Wen & ym., 2018.)

1.3 Aiempi tutkimus kannabisturistien identiteeteistä

Aiempaa tutkimusta kannabisturistien identiteeteistä ei ole tehty Suomessa, mutta aihetta on käsitelty jonkin verran muualla maailmassa, ei kuitenkaan niin paljon kuin kannabisturismia. Belhassen, Santos ja Uriely (2007, s. 313–314) rinnastavat kannabisturistien sosiaalisen identiteetin kulttuuriperintömatkailuun ankkuroitua teoriaa (*grounded theory*) hyödyntämällä. He vertaavat kannabisturistien sosiaalista identiteettiä viinimatkailejiin, jotka matkustavat vanhoille ja tunnetuille viinitiloille nähdäkseen ja kokeakseen, mistä kotiin ostettu nautintoaine on peräisin. Turistien identiteetit rakentuvat vuorovaikutuksessa, kun he tapaavat matkakohteessa muita turisteja tai matkustavat heidän kanssaan. Määränpäässä käytetään yhdessä kannabisvalmisteita ja jaetaan tarinoita kannabiksen käyttökokemuksista. Tällaisen vuorovaikutuksellisen käytöksen Sharifitehran, (2012, s. 20–21) tulkitsee eräänlaiseksi kulttuurisen ryhmäidentiteetin rakentumiseksi.

Yin, Weng ja Shan (2019) sekä Wen ja Qi (2020) ovat tutkineet kiinalaisten Amsterdamiin matkustaneiden kannabisturistien identiteettejä. Kiinalaisessa yhteiskunnassa kannabiksen käyttö on yleisesti tuomittavaa. Yinin, Wengin ja Shanin mukaan kiinalaisten kannabisturistien matkustaessa valtioon, jossa kannabiksen myynti ja käyttö oli laillista sekä yhteiskunnallisesti hyväksyttyä, turistien moraalinen identiteetti muuttui ja kannabiksen käyttö koettiin neutraalimmaksi kuin aikaisemmin. Wen ja Qi tutkivat kiinalaisten kannabisturistien moraalista identiteettiä. Heidän mukaansa monet kannabisorientoituneet kiinalaisturistit olivat kokeneet ennakoivaa syyllisyyttä käyttäen kannabisvalmisteita Amsterdamiin, vaikka kannabiksen käyttö tiedettiin siellä lailliseksi.

Hellum (2010) puolestaan käsittelee identiteettidiskursseja ja kannabiksen käytön performatiivisuutta reppureissausturismin kontekstissa, hippiaatteen syntyajoilta aina nykypäivän Ruotsiin. Hellum ei kuitenkaan erottanut reppureissausturismia ja kannabisturismia toisistaan.

1.4 Aineisto ja menetelmät

Tutkimukseni on laadullinen ja kuuluu sosiaalisen konstruktionismin paradigmaan. Laadullisuus sopii tutkimukseeni, sillä tavoitteeni on tarkastella todellisuuden subjektiivista luonnetta ja keskittyä haastattelemani henkilöiden kertomiin tarinoin (Puusa, 2011, s.47). Sosiaalisessa konstruktionismissa todellisuus rakentuu ennen kaikkea sosiaalisessa

vuorovaikutuksessa, jota ihmiset tuottavat ajattelullaan ja toiminnallaan, ja jonka todellisuus säilyy samalla heidän ajattelunsa ja toimintansa kautta (Berger & Luckmann, 2002, s. 29–31).

Tutkimusaineistoni koostuu kahdeksasta episodihastattelusta, jotka olen toteuttanut vuoden 2023 helmikuusta huhtikuuhun. Haastattelut tein ääni- ja videopuheluilla, ja ne olivat yksilöhaastatteluita. Kaikki haastateltavani olivat matkustaneet ulkomaille kannabiksen käytöstä motivoituneina. Haastateltavistani kolme oli naisia ja viisi miehiä. Nuorin haastateltavani oli 22-vuotias ja vanhin 64-vuotias.

Valitsin tutkimukseeni puolistrukturoidun episodihastattelun, jota voidaan pitää narratiivisen haastattelun ja teemahaastattelun kohtauspaikkana. Pyysin haastateltaviani kertomaan kannabismatkoistaan ja itsestään kannabisturistina muun muassa muistojen, nykyhetken ja tulevaisuuden unelmien ja/tai pelkojen kautta. Narratiivisten haastattelukysymysten, joiden tarkoituksena oli saada selontekoja tapahtumien etenemisestä, lisäksi esitin tarkentavia kysymyksiä, joilla saatoin selvittää haastateltavan määritelmiä ja käsityksiä sekä mielipiteitä kohdennetusti tietystä asiasta. Täsmäntävillä kysymyksillä sain myös semanttista tietoa aiheesta. Haastateltavien kokemuksia konkreettisissa tilanteissa kutsutaan narratiivis-episodiseksi tiedoksi ja näistä kokemuksista yleistettyä tietoa asioiden keskinäisistä suhteista sekä yleisestä luonteesta, semanttiseksi tiedoksi (Levo-Henriksson, s. 10–15, 2008).

Analysoin aineistoni narratiivis-diskursiivisesti, jolloin tutkimuksen materiaalina toimivat kertomukset. Tutkimuksellisenä viitekehyksenä narratiivinen ote on melko löyhä. Narratiiviseen analyysiin kuuluvat yleensä ydinkertomukset ja tyyppikertomukset, joiden avulla voidaan paljastaa millaisia yleistettäviä ajattelu- ja toimintatapoja, asenteita ja merkityksiä tarinoiden kohteena oleviin ilmiöihin liittyy. Hyödynnän analyysissä Stuart Hallin identiteettikäsitystä. Diskurssianalyysi tutkii puheen diskursseja, eli sen tarkoitus on tutkia sosiaalista todellisuuden rakentumista kielenkäytön kautta. Pietikäisen ja Mäntysen (2019, s. 89–93) mukaan identiteetit ovat diskurssitutkimuksen kohde, sillä erilaiset yhteiskunnalliset ja historialliset kontekstit rakentavat erilaisia identiteettejä. Yksilön identiteetti rakentuu aina sosiaalisissa kehyksissä ollessaan samalla subjektiivinen kokemus, ja diskurssit ovat osa tätä kokonaisuutta. Narratiivis-diskursiivinen analyysi sopii tutkimukseen narratiivisen identiteetin rakentumisesta jo sen luonteen sekä vahvasti

kielenkäytön kautta rakentuvaan todellisuuteen. Diskurssien tarkastelu on mielestäni tärkeää, sillä kannabisturismi-ilmiö voidaan nähdä yhteiskunnallisesti arvolatautuneena.

1.5 Tutkielman kulku

Pelkästään kannabis sanana voi herättää ihmisissä reaktioita puolesta ja vastaan, joten mielestäni on tärkeää ymmärtää, kuinka tiukasti kannabis on kietoutunut yhteen niin sosiaalisen ja historiallisen kuin kulttuurisen ja poliittisenkin maailman kanssa. Jotta voidaan ymmärtää haastateltavieni narratiivisia identiteettejä tässä päivässä, on myös tiedettävä jonkin verran kannabiksen sosiaalipoliittista ja kulttuurista historiaa. Tekemäni tutkimus kannabisturismista on ensimmäinen laatuaan suomalaisessa tutkimusperinteessä, joten olen halunnut taustoittaa tutkimustani enemmän, kuin mitä olisin ehkä tehnyt, jos aikaisempaa tutkimusta olisi ollut olemassa. Siksi olen tehnyt seuraavat valinnat luvussa 2.

Luvussa 2 avaan sitä, miltä näyttää kannabiksen kulttuurihistoria lyhykäisyydessään ja käyn läpi suosituimpia kannabisvalmisteita. Kerron ensimmäisistä kannabisturisteista ja suosituimmista reiteistä ja kannabisturismin paikoista aina *Hippie Trail*ilta Amerikan 420-hotelleihin. Lopuksi esittelen Suomen kieltolakipolitiikkaa ja palaan kieltolakien sekä raittiusliikkeiden juurille.

Luvussa 3 keskityn identiteetin määrittelyyn sekä narratiivisen identiteetin rakentamiseen. Pohjaan tutkimukseni Stuart Hallin identiteettikäsitteelle. Kerron lopuksi sosiaalisesta konstruktionismista tutkimukseni paradigmana.

Luvussa 4 esittelen tutkimusaineistoni, analyysimenetelmäni ja kerron kuinka analyysini eteni. Ensimmäisessä alaluvussa esittelen tutkimusaineistoni, ja kuinka sen olen kerännyt. Kolmannessa alaluvussa kerron narratiivis-diskursiivisesta analyysistä tutkimukseni analyysimenetelmänä. Luvun loppu on varattu tutkimuseettisten kysymysten pohdinnalle muun muassa tutkijan positiostani ja tutkimukseni luotettavuudesta.

Luvut 5 ja 6 ovat analyysilukuja, joissa kerron tutkimukseni tulokset sekä tulkintaoperaationi, joilla niihin päädyin. Luvussa 7 on jo yhteenvedon aika ja sen lisäksi esittelen ideani jatkotutkimuksiin sekä pohdintaa siitä, miten tutkimukseni tuloksia voitaisiin hyödyntää.

2. KANNABIS YHTEISKUNNASSA

Kannabiksen tarina on paljon monisyysempi ja limittyneempi oman yhteiskuntamme historiaan, kuin ehkä osaamme ensin ajatella. Hamppukasvista on ollut ja on edelleen moneksi. Median keskusteluissa kannabis nostetaan useimmin esille laittomana päihteenä ja THL tuottaa jatkuvalla syötöllä uutta tietoa kansan mielipiteistä kannabista kohtaan. Tässä luvussa käsitelen kannabiksen kulttuurihistoriaa ja yleisimpiä kannabisvalmisteita, kannabisturismia kautta aikojen aina hipeistä tämän päivän turisteihin. Avaan myös, miten trendihuume näkyy politiikassa ja suomalaisessa lainsäädännössä sekä julkisessa keskustelussa.

2.1 Kannabiksen kulttuurihistoriaa

Jotta voidaan ymmärtää kannabiksen käyttöä ympäröiviä nykypäivän diskursseja, täytyy selvittää mitä ovat olleet sen käyttöön liittyvät historialliset diskurssit, ja millaista niiden kehitys on ollut. Historiassaan kannabis on ollut sekä hyötykasvi, päihde että tärkeä osa lääketiedettä.

Hamppukasvit ovat olleet ensimmäisiä viljelykasveja, joita ihmiset ovat tarkoituksella kylväneet ja kasvattaneet. Niillä on pitkä historia, joka kietoutuu tiukasti ihmisyyteen ja kulttuuriseen kehitykseen. Ei ole täysin varmistettua tietoa siitä, mistä kannabis alun perin on tullut, mutta *Cannabis sativan* ja *Cannabis indican* juurien katsotaan ulottuvan Keski-Aasiaan, jossa hamppua viljeltiin pääasiassa kuiduksi. Hamppu on ollut tärkeä kuidun, öljyn, ravinnon ja tekstiilien lähde 1900-luvulle saakka, jonka jälkeen kasvin käyttö huumausaineena näyttää huomattavasti kasvaneen. Vanhimmat löydetyt hamppukankaat on määritelty iältään 10 000 vuoden taakse, ja Suomessakin hamppua on viljelty jo 4800 vuotta ennen ajanlaskua. (Ren, ym., 2021, s. 1; Vanha-Majamaa, 2018, s. 41.)

Kirjoitetuissa teksteissä kannabiksen lääkinnällisistä ominaisuuksista löytyy maininta yrttejä yleisesti käsittelevässä julkaisussa, Kiinasta noin 5000 vuotta sitten keisari Shennongin hallituskauden ajalta. Julkaisussa kannabista suositellaan muun muassa reumaattisiin kipuihin, malariaan, ummetukseen, “naisten vaivoihin” sekä “vajaamielisyteen”. Kannabista on käytetty yleisesti lääkinnässä myös Intiassa, Kaakkois-Aasiassa, Etelä-Amerikassa, Etelä-

Afrikassa ja Lähi-Idässä. Lääkintä on keskittynyt kuumeen alentamiseen, ruokahalun lisäämiseen, uniongelmien vähentämiseen, päänsäryn sekä erilaisten kipujen hoitoon. (Vihervaara & Hupli, 2021, s. 16–17.) Kannabiksen käyttötarkoituksia on hankala eritellä jälkikäteen, sillä lääkinnällinen, uskonnollinen sekä viihdekäyttö kietoutuvat ja limittyvät toistensa kanssa.

Vanhin kannabiksen polttamiseen käytetty esine on löydetty läntisestä Kiinasta, Pamirin vuoristosta. Se on noin 2500 vuotta vanha puinen kippo, jota on todennäköisesti käytetty uskonnollisissa rituaaleissa sekä lääkinnällisissä tarkoituksissa. (Kosmos, 2022, s. 303; Ren ym., 2019). Iäkkäitä kannabislöytöjä on tehty myös Siperiasta, Egyptistä ja Intiasta, jossa käyttöhistorian arvioidaan vaihtelevan 2000:sta 3000 vuoteen. Etelä- ja Länsi-Eurooppaan hamppu tuotiin noin 1500 ennen ajanlaskun alkua. Herodotoksen Historiateoksessa mainitaan skyyttien, jotka olivat euraasialaisia paimentolaisheimoja, kasvattaneen hampua sen huumaavien ominaisuuksien takia. Roomalaiset levittivät hampun ympäri nykyistä Eurooppaa, ja yksi Rooman valtakunnan tärkeimpiä käsityötuotannon aloja oli purjekankaiden kutominen. Purjekankaat valmistettiin kestävyytensä vuoksi hampusta, ja juuri hampupurjeet mahdollistivat myös viikinkien ekskursiot Pohjois-Amerikkaan noin 800 jälkeen ajanlaskun alun (Vanha-Majamaa, 2018, s.42–43).

Lähi-idässä huumeista alkoi tulla yleisesti nautintoaineita vasta noin 1100-luvulla, ja hasis, tai oikeastaan kannabis eri muodoissaan, on ollut ja on edelleen yksi suosituimmista huumausaineista. Hasiksen viihdekäyttö alkoi Iranissa, Turkissa ja arabimaailmassa, ja aloitukseen liittyykin useita tunnettuja ”syntytarinoita”. Suufeja pidetään hasiksen ensimmäisinä käyttäjinä. (Hämeen-Anttila, 2013, s. 45–47.) Sana hasis on alun perin arabiaa, ja tarkoittaa yksiselitteisesti ”ruohoa” (hašīš) (Kosmos, 2022, s. 304). Joissakin Tuhannen ja yhden yön tarinoissa käytetään hasista, eikä käytössä nähdä juuri mitään tavallisen ihmisen elämästä poikkeavaa. Usein hasiksen käyttäjät on kuvattu hieman hupsuiksi, mutta hasiksesta saatu nautinto on ollut hyväksyttyä. (Hämeen-Anttila, 2013, s.110.) Keskiajalla terminologia oli erilaista kuin nykypäivänä, joten hasiksella on viitattu todennäköisesti kaikkiin kannabiskasveista saatuihin huumaaviin tuotteisiin.

Uuden ajan Euroopassa kannabista arvostettiin niin lääkeaineena kuin viihdekäytössäkkin, eikä kasvia pidetty kiellettyinä tai paheellisena. Esimerkiksi melankolian eli masennuksen hoitoon

kannabista suositteli englantilainen pappi Robert Burton vuonna 1621 julkaistussa teoksessaan *The Anatomy of Melancholy*. Tulevana vuosisatana kannabista lääkekasvina käsitteleviä julkaisuja ilmestyi Englannissa ja Skotlannissa. (Vihervaara & Hupli, 2021, s. 19–20.) Kannabiksen lääkinnällisiin hyötyihin vihkiytynyt länsimaisista lääkäreistä mainittavin on irlantilainen kolonialisti William Brooke O’Shaughnessy, joka tutki paikallisten kannabiksen käyttöä asuessaan Intiassa ja myöhemmin auttoi esittelemään lääkekannabiksen länsimaiselle lääketieteelle (O’Shaughnessy, 1843). Palattuaan Intiasta takaisin Englantiin O’Shaughnessy toimitti kannabista apteekkeihin, ja sitä alettiin pikkuhiljaa määrätä Euroopassa ja Yhdysvalloissa erilaisiin vaivoihin. Tavallisin tapa nauttia kannabista lääkkeenä oli uutettuna alkoholiin tinktuuraksi, josta tehtiin linimenttejä ja tippoja. Näitä käytettiin myös Suomessa hampputinktuuraksi kutsuttuna. (Vihervaara & Hupli, 2021, s. 20–21.) On syytä muistaa, että 1800-luvulla lääkäreillä ja apteekkareilla oli vain rajoitettu määrä eri lääkeaineita eikä syntetisoituja lääkkeitä ollut vielä keksitty.

Ranskalainen lääkäri Jacques-Joseph Moreau de Tours tutki työkseen mielisairauksia ja päätyi Egyptiin kolmeksi vuodeksi vuonna 1836. Siellä hän tutki hasiksen vaikutusta ihmismieleen. Palattuaan Pariisiin hän alkoi testata itseään ja ystäviään hasiksella. Moreau kokeili hasista itseensä ja kirjoitti kokemuksensa muistiin, ja hänen tutkimuksensa otettiin tiedemaailmassa vastaan positiivisesti. (Hämeen-Anttila, 2013, s.335–336.)

Muoti-ilmiöksi etenkin taiteilijapiireissä nousi hasiksen syöminen, ja vuonna 1844 Pariisissa perustettiin hasiksenpolttajien seura, *The Club des Hashishins*, johon kuuluivat muun muassa juuri Moreau de Tours sekä Suomessakin teoksistaan hyvin tunnetut Victor Hugo ja Alexandre Dumas vanhempi. Tavallisen kansan keskuudessa hasis ei juurikaan saanut huomiota. (Kosmos, 2018, s. 305–306.) Hiukan myöhemmin, vuonna 1857, ilmestyi amerikkalaisen Fitz Hugh Ludlowin romaani *Hasiksen syöjä, eli katkelmia pythagoralaisen elämästä* (Ludlow, 1857). Myös venetsialaisen tutkimusretkeilijä Marco Polon 1300-luvulla kirjoittamat tarinat hasista syövästä assassiinitappajista heräsivät 1800-luvulla uudelleen eloon orientalismin myötä (Mikkonen, 2016, s.11) ja nämä tarinat elävät edelleen esimerkiksi suosituissa videopelissä *Assassin’s Creed*issa. 1890-luvulla kuningatar Viktoria käytti kannabista kuukautiskipuihinsa ja Itävallan keisarinna Sissi nautti sitä yskään sekä ruokahalun nostattamiseen (Vanha-Majamaa, 2018, s. 47; Crocq, 2020, s. 226).

Nykyään intialaisista hamppukasveista *Cannabis sativasta* ja *Cannabis indicasta* sekä niiden hybrideistä saatavia päihdyttäviä valmisteita kutsutaan yleistävästi kannabikseksi (Pollio, 2016). Kaikista hamppukasveista ei kuitenkaan valmisteta tai edes voida valmistaa päihdyttäviä nautintoaineita. Näitä lajikkeita kutsutaan yleisesti hyötyhampuksi. Hyötyhampusta valmistetaan runsaasti erilaisia käyttötarvikkeita, muun muassa elintarvikkeita, rehua ja kosmetiikkatuotteita. Hamppukuitua käytetään perinteisten köysien ja narujen lisäksi rakennusmateriaalina (*hemcrete*) muun muassa sen ekologisuuden sekä tuotantoon kuluvan energian pienen menekin takia. Hampun kasvattamisen on myös todettu parantavan viljelysmaan rakennetta, sillä maahan jää huomattava määrä kasvimassaa, mikä edistää seuraavien vuosien sato-kasvien menestymistä. (Sankari, 2000; Löfstedf, 2021; Novakova & Sal, 2019.)

Kannabisvalmisteet, jotka ovat psykoaktiivisia, sisältävät kannabinoideja. Näistä tunnetuin ja tärkein psykoaktiivisilta vaikutuksiltaan on rasvaliukoinen delta-9-tetrahydrokannabinoli, lyhennykseltään THC. Kannabistuotteet sisältävät THC:n lisäksi kannabidiolia eli CBD:tä, jolla ei ole päihdyttävää vaikutusta vaan ennemminkin antipsykootisia, rauhoittavia ja ahdistusta lievittäviä ominaisuuksia. CBD ja THC-pitoisuudet vaihtelevat kannabisvalmisteesta riippuen, jonka vuoksi kaikki kannabistuotteet eivät ole yhtä päihdyttäviä. (Heinälä, 1998; Sairanen & Piipponen, 2019.)

THL listaa kannabistuotteiksi marihuanan, hasiksen ja hasisöljyn (THL, 2023a). Marihuana on näistä suosituin. Marihuanalla tarkoitetaan kannabiskasvin ylimpiä versoja ja kukintoja, joita yleisimmin poltetaan päihtymistarkoituksessa sellaisenaan tai sekoitettuna tupakkaan. Toiseksi yleisin marihuanan käyttötapa on höyrytys, joka tehdään vaporisaattorilla, sähkösavukkeella tai vesipiipulla eli bongilla. Marihuanan puhekielisiä nimityksiä on useita, joista mainittakoon muutama tunnetuimmista suomalaisista: blossi, pilvi, budi, heinä, ruoho, kukka ja mari. Marihuanan väri vaihtelee kuivatustyylin mukaan vihreästä kellertävään, ruskeaan sekä harmaaseen (Kannussaari; Kärkkäinen, 2014).

Hasista valmistetaan kannabiskasvin emikukinnoista ja lehdistä eroteltavasta hartsimaisesta pihkasta, joka sitten puristetaan yhteen, usein laatoiksi tai palloiksi. Hasis on valmistusprosessinsa vuoksi usein THC-pitoisuudeltaan vahvempaa kuin marihuana. Väriltään hasis on vaaleanruskeaa, ruskeaa tai mustaa, ja sitä käytetään useimmin polttamalla. Hasisöljyä valmistetaan kannabiskasvin pihkasta tislaamalla, ja se sisältää yleensä huomattavasti eniten

THC:tä verrattuna muihin kannabistuotteisiin. (Heinälä, 1998; Sairanen & Piipponen, 2019.) Väriltään hasisöljy voi olla kirkasta, keltaista, vihreää, ruskeaa tai mustaa (Kannussaari)

Kannabistuotteita, joita en osannut määritellä joko marihuanaksi tai hasikseksi ovat nieltävät ja ihon kautta imeytettävät tuotteet kuten syötäväksi kelpaava kannabisvoi, joka valmistetaan uuttamalla kannabiksen THC voihin, jonka jälkeen sitä käytetään tavallisen voin tapaan leivonnassa. Esimerkiksi avaruuskakkuissa eli *Space cake*issa ja kannabisekseissä käytetään kannabisvoita. Nielemällä käytettäviin tuotteisiin kuuluvat myös kannabiksesta valmistetut erilaiset uutetut teevalmisteet ja alkoholiin uutetut kannabistuotteet eli tinktuurat. Ihon kautta imeytettäviä kannabistuotteita ovat erilaiset kannabisvoiteet, rasvat ja laastarit. Kannabisvoiteita käytetään muun muassa psoriasisin ja ekseeman hoidossa, eivätkä ne aiheuta käyttäjälleen päihtymisen tunnetta (Vanha-Majamaa, 2018, s. 246–255). Mediassa esillä ollut, Virosakin laillistettu, kevytkannabis voi muutoin olla samanlaista kuin mainitsemani kannabistuotteet, mutta THC-pitoisuudeltaan se on oltava alle 0,2 prosenttia. CBD-pitoisuus taas saa olla suurempi (Massa, 2019).

Yllä mainittujen Suomessa laittomien kannabistuotteiden lisäksi on olemassa laillista, julkisesta keskustelusta tuttua lääkekannabista (*medical cannabis* tai *medicinal cannabis*). Termi on Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen Fimean mukaan harhaanjohtava, sillä sitä ei voi käyttää yksiselitteisesti kuvaamaan tiettyä tuotetta. Suomessa myyntiluvan lääkevalmisteelle voi saada yritys, joka hakemuksessaan on esittänyt tutkimusnäytön, jonka perusteella lääkevalmisteesta on odotettavissa enemmän hyötyjä kuin haittoja väestötasolla, kun valmistetta käytetään ohjeiden mukaan ja voimassa olevat myyntilupavaatimukset täyttyvät. Suomen lääkemarkkinoilla on tämän tutkimuksen kirjoittamishetkellä kaksi myyntiluvan saanutta kannabisvalmistetta. Ensimmäinen on vuonna 2012 myyntiluvan saanut suusumute Sativex, joka sisältää sekä THC:tä että CBD:tä. Lääkevalmiste on tarkoitettu Ms-tautia sairastavien potilaiden spastisten oireiden hoitoon muiden lääkkeiden rinnalla. Toinen lääkemarkkinoilla oleva kannabisvalmiste on epilepsian oireisiin tarkoitettu oraaliliuos Epidyolex, joka on saanut myyntiluvan 2019 (Pihlainen ym., 2020). Ulkomailla on myös tehty tutkimusta lääkinnällisen kannabiksen hyödyistä kroonisen kivun hoidon lisäksi esimerkiksi masennuksen, ahdistuksen ja unettomuuden hoitoon (Sachedina, 2022; Hajjar, Lungen & Worster, 2023; Jafri ym., 2023; Kendzor ym., 2022). Laillisten kannabista sisältävien lääkevalmisteiden THC- ja CBD-pitoisuuksia valvotaan tarkasti, kun taas laittomien päihde- ja itselääkintätar-

koituksessa käytettävien, katukaupasta ostettujen kannabistuotteiden THC- ja CBD-pitoisuuksia ei voi kuin arvailla.

2.2 Kannabisturismia kautta aikojen

Kannabisturismista puhuttaessa ensimmäisenä mieleen saattaa juolahtaa Alankomaiden pääkaupungin Amsterdamin *coffeeshopit*, mutta aloitan kuitenkin 1960-luvulta vastakulttuurin kulta-ajasta ja ensimmäisistä kannabisturisteista, jotka kulkivat vaurastuneesta lännestä Intiaan ja Nepaliin. Nämä turistit matkustivat yleensä mahdollisimman edullisesti busseilla, liftaamalla tai junalla, mutta myös kävellen lyhyempiä matkoja. Työväenluokalla oli ensimmäistä kertaa mahdollisuus massaturismiin, ja myös nuoriso sosiaaliekonomisesta luokasta riippumatta, sai ensimmäistä kertaa mahdollisuuden pitkiin kansainvälisiin matkoihin. Reittejä kutsutaan yleisesti nimityksillä *Hippie Trail*, *Hippie Highway* ja *Road to Kathmandu*. Mikään reitti ei ollut yksiselitteisen määritelty, eikä niillä ollut selkeää alku- tai lopetuspistettä. Euroopasta alkanut matkanteko joutui useimmin läpi Turkin, Iranin, Afganistanin ja Pakistanin Intiaan ja Nepaliin. Australiasta lentäneet aloittivat *Hippie Trailin* yleensä Lontoosta. Ennen *Hippie Trailia* ihmiset olivat matkustaneet ryhminä, mutta nyt yksinmatkustus, tai myöhemmin reppureissaamiseksi nimetty ilmiö, alkoi kasvattaa suosiotaan. Liik ehdintä alkoi 1960-luvun puolivälissä ja päättyi niin ikään vuonna 1979 Iranin vallankumoukseen, joka sulki valtion rajat. (Szuveges, 2020, s. 1–6, 12–14.)

Hippie trail veti puoleensa etenkin nuoria länsimaalaisia. Peter Carrol ja David Noble kertovat kirjassaan: *The Free and the Unfree: A New History of the United States* (1977, s. 411) länsimaisesta ilmapiirin muutoksesta arvoissa ja asenteissa. Nähtävissä oli valtava uskonmenetyksen vakiintuneisiin poliittisiin, taloudellisiin ja sosiaalisiin instituutioihin. Opiskelijoiden keskuudessa esiaviollisesta seksistä alkoi tulla valtavirtaa, marihuanaa oli saatavilla kuten savukkeita, ja homoseksuaalisuutta suvaittiin. Samalla väkivallan käyttöä välteltiin ja Vietnamin sotaa arvosteltiin. Matka *Hippie Trailille* voidaan nähdä pakona vallitsevasta todellisuudesta romantisoituun orienttiin. Vuonna 2017 julkaistussa tutkimuksessa, useita *Hippie Trailin* matkajia tarkastelleet Sharif Gemie ja Brian Ireland ajattelevat tarkastelun kohteidensa matkustuspäätösten taustalla olleen monia erilaisia syitä, tosin yleistävästi isoimmiksi vaikuttimiksi voidaan mainita ainakin halvat huumeet, hengellinen etsintä ja seikkailunhalu. Matkan aikana käytettiin usein huumaavia aineita, kuten hasista ja oopiumia,

mutta myös morfiinia, meskaliinia, amfetamiinia, heroiinia ja LSD:tä. Richard Gregory kirjoittaa julkaisussaan *Brief History of the Hippie Trail: Overland from Europe to Asia in Search of Hashish* (2008), että reittejä oli kartoitettu matkaajille sen mukaan, mistä sai parasta marihuanaa, ja näiden kartoitusten mukaan matkattiin Afganistanista, läpi pakistanilaisen Chitralin ja intialaisen Kashmirin aina Nepaliin saakka.

Alankomaissa kannabisturismi on arkinen ilmiö, ja valtio onkin yksi tunnetuimmista kannabisturismin kohteista. Kannabista myydään sitä varten erikseen tarkoitetuissa *coffeeshopeissa* eli kannabiskahviloissa (Kuva 1). Vaikka kannabis oli Alankomaissa laitonta 1970-luvun alussa, kauppaa kuitenkin suvaittiin. Kulttimaineen saanut *Melkweg* tai *Milky way* -klubi myi kannabista, jota ostajat saivat rauhassa nauttia saman klubin tiloissa. Useat suomalaisetkin turistit nauttivat vapaasta kannabiksesta Melkweg-klubilla. (Mikkonen, 2016, s. 152.)

Kuva 1 Kannabiskahvila Rotterdamissa. Lähde: Veera Haerting, 2023

Kuva 2 Myytäviä kannabistuotteita. Lähde: Veera Haerting, 2023

Tunnettu ja nykyäänkin toiminnassa oleva kannabiskahvila *The Bulldog* avattiin 1975, samana vuonna, kun Alankomaissa tehtiin uusi huume poliittinen jako vahvoihin ja mietoihin huumeisiin, joista jälkimmäisiin kannabis luettiin. Myös käyttö ja salakuljetus erotettiin selkeästi toisistaan. Yhdysvalloissa 1980-luvulla kiihtynyt huumeiden vastainen sota oli Alankomaissa siinä määrin merkityksetöntä, että valtio antoi jo olemassa olevien kannabiskahviloiden jatkaa toimintaansa. (Mikkonen, 2016, s. 153.) Scott Jacques kirjoittaa kirjassaan *Grey Area – Regulating Amsterdam’s Coffeeshops* (2019, s. 1), että kannabiksen myynti on Alankomaissa rikollista toimintaa, mutta useissa kaupungeissa, myös muualla kuin Amsterdamissa on laillista myyntiä harjoittavia, lisensoituja kannabiskahviloita. Rikokset ja rangaistukset koskevat kannabiksen myyntiä luvan saaneen kahvilan ulkopuolella. Kun kannabis siirretään kannabiskahvilaan, se muuttuu heti vakavasta riskistä verotetuksi hyödykkeeksi. Kannabiskahviloiden etuoikeutta rikkoa lakia seuraa kuitenkin joukko tiukasti valvottuja sääntöjä ja määräyksiä. Kahvilan asiakkaiden tulee olla vähintään 18-vuotiaita, yhdelle asiakkaalle saa myydä vain viisi grammaa kannabista päivässä ja kahvilassa saa fyysisesti olla 500 grammaa kannabista koko päivän aikana. Vahvat huumeet ovat kahviloissa ehdottomasti kiellettyjä samoin kuin kannabiksen mainostaminen. Kuten kuvassa 1 nähdään, kannabiskahvila *The 4 Floors* ei mainosta kannabistuotteitaan edes ikkunoissaan tai ovelaan. Maan politiikan tarkoituksena ei ole vain erottaa kannabiksen ja vahvojen huumeiden markkinoita toisistaan, mutta myös rajoittaa kahviloiden myyntiä, ettei niistä muodostuisi

valtiolle suurempaa ongelmaa. (Jacques, 2019, s.2.) Kannabiskahviloissa asiakkaat voivat siis turvallisesti kääriä kannabissätkän tai syödä avaruuskakkusen pelkäämättä lain kouraa (Kuva 2). Kuvassa 2 voidaan nähdä, että kannabistuotteet ovat selkeästi esillä ja saatavilla kannabiskahvilan kävijöille rotterdamilaisessa kannabiskahvilassa.

Aikaisemmin mainittu *The Bulldog* tunnetaan edelleen kannabiskahviloistaan sekä avaamistaan samannimisistä kannabismyönteisistä hotelleista. Myös Yhdysvalloissa, Coloradossa, toimintansa 2021 aloittanut *The 420 Hotels* mainostaa itseään ensimmäisenä kannabisystävällisenä hotellina putiikkityylisine huoneineen ja lisensoituine kannabistapahtumineen. Hotellin nettisivut on kohdistettu ensisijaisesti kannabisturisteille. (The 420 Hotels Inc, 2023.)

Hotellien lisäksi kannabisturisteja vetävät puoleensa erilaiset kannabistapahtumat, kuten *Cannabis Cup* -festivaalit tai Espanjassa järjestettävä *Spannabis*. Kannabisfestivaali *The High Times Cannabis Cup* aloitti toimintansa vuonna 1988 Alankomaissa. Festivaali tunnetaan parhaiden kannabistuotteiden kilpailuista, kannabisaiheisista seminaareistaan sekä elävästä musiikista. Cannabis Cupista saadut palkinnot ovat tuoneet voittajilleen pysyvää taloudellista hyötyä ja tällä hetkellä parhaiten tunnetut kannabislajikekannat ovat voittaneet joskus Cannabis Cupin. *The High Times Cannabis Cup* järjestetään joka marraskuu Amsterdamissa. Cannabis Cupin verkkosivujen mukaan festivaaleja järjestetään tätä nykyä myös Yhdysvalloissa (About the High Times Cannabis Cup). Espanjan Barcelonan kannabistapahtumassa Spannabiksessa on pitkälti samanlaiset aktiviteetit kuin Cannabis Cupissa, mutta lisäksi siellä järjestetään myös *World Cannabis Conference* (Spannabis, 2023). Kannabiksen laillistaneessa Kanadassakin on useampia kannabisfestivaaleja kuten Albertassa järjestettävä *Canadian Cannabis Championship* (Canadian Cannabis Championship), ja vuonna 2014 ensimmäistä kertaa järjestetty *The Karma Cup*, joka järjestettiin täysin laillisesti vasta vuonna 2019 (Timeline of The Karma Cup).

Tanskassa kannabisturisteja vetää puoleensa Kööpenhaminan sisällä sijaitseva vapaakaupunki Christiania, joka on myös yksi Kööpenhaminan suosituimmista turistikohteista. Christianiassa turistit voivat ostaa ja käyttää kannabista joutumatta siitä edesvastuuseen. Kannabiksen myyntiä varten on oma katunsa: *Pusher Street*, joka on toimittanut osaansa jo kaupungin perustamisvuodesta 1971. Christianian perustivat 1960 ja

1970 lukujen vastakulttuurin kannattajat ja kannabiksen käyttö on ollut kiinteä osa Christianiaa koko sen olemassaolon ajan. Kaupungissa järjestetään myös paljon taidenäyttelyitä, teatteriesityksiä ja musiikkitapahtumia. *Pusher Streetin* kannabismarkkinoita ovat perinteisesti hallinneet moottoripyöräjengit, jotka ovat myös kieltäneet *Pusher Streetilla* valokuvaamisen. Kadun vartijoina toimivat huumekauppiat pitävät huolen, että heidän määrittelemiään sääntöjä noudatetaan. Muualla Tanskassa kannabis on kuitenkin määritelty kiellettyjen pähteiden listalle. Vaikka Tanskan poliisi on vuosien saatossa tehnyt ratsioita *Pusher Streetille* ja pidättänyt huumeidiilereitä, ei katua ole kuitenkaan koskaan ajettu alas lopullisesti. (Asmussen, 2019, s. 15; Nygaard-Christensen & Frank, 2019, s. 4; Rannila, 2019, s.611.)

Niin kutsutun Hollanin kannabiskahvilamallin (*Dutch coffee shop model*) lisäksi on olemassa huumausainelakeja kiertäviä kannabisklubeja eli *Cannabis Social Clubs (CSC)*, jotka ovat yleensä voittoa tavoittelemattomia kannabiksen käyttäjien yhdistyksiä. Kannabisklubeja voidaan perustaa mihin tahansa maahan, jossa kannabiksen kasvatusta omaan käyttöön on dekriminisoitu. Maissa, joissa näin ei vielä ole, CSC:t voivat kuitenkin toimia kokeiluna valmistautuen aikaan, jolloin kannabiksen viljelyä henkilökohtaiseen käyttöön koskevat lait tulevat muuttumaan. (Decorte ym., 2017, s.45; Oomen, 2015.) Kannabisklubit kasvattavat kannabista kerhon jäsenien käytettäväksi ja ne ovat laillisesti rekisteröityjä yhdistyksiä, jotka maksavat veroa valtiolle. Klubiin ei kuitenkaan pääse jäseneksi noin vain, vaan usein pyrkijöiltä edellytetään tietty minimi-ikä, klubin vanhemman jäsenen suositus ja osoitus kannabiksen säännöllisestä käytöstä (ks. Belackova, Tomkova, & Zabransky, 2016). Säännölliseksi käytöksi voidaan katsoa niin kannabiksen viihdekäyttö kuin lääkinnällinen käyttö (Oomen, 2015; Pardal ym., 2020, s. 11–12). Klubiin liittymiseen kuuluu usein jäsenmaksu, joka vaihtelee maittain ja klubeittain. Kannabista käytetään klubien tiloissa. (Decorte, 2017, s. 48; Oomen, 2015.) Kannabisklubeja löytyy ainakin Espanjasta, Iso-Britanniasta, Itävallasta, Belgiasta, Tšekistä, Saksasta, Italiasta, Sloveniasta, Unkarista, Irlannista, Puolasta, Romaniasta, Alankomaista ja Uruguaysta (Pardal ym., 2020, s. 6; Decorte ym., 2017). Suomessa ei tiettävästi ole vielä yhtäkään kannabisklubia.

2.3 Kieltolait ja raittiusliikkeet

Kannabiksen rajoittamiseen liittyvät diskurssit syntyvät yhdessä alkoholin käyttöä rajoittavien kieltolakien ja raittiusliikkeiden kanssa. Kannabiksen käytön rajoittamista perustellaan samoilla argumenteilla, kuin alkoholin myynti- ja käyttökieltoja. Suomessa alkoholin kieltolain piti nostaa kansan moraalialia ja raittiutta, mutta ironisesti tulos oli päinvastainen, kun miljoonia litroja viinaa salakuljetettiin viranomaisten ohitse, raa'an väkivallan koettiin lisääntyneen ja rikollisten tuomitseminen ja rankaiseminen sekä menetetyt verotulot tulivatkin kalliiksi yhteiskunnalle (Kuusi & Hannukainen, 2019).

1900-luvulla yleinen mielipide ja lainsäädäntö kannabista kohtaan kiristyi huomattavasti aikaisempaan verrattuna. Muslimiyhteiskunnissa kaikki päihdeaineet, eli alkoholi ja hasis, olivat islamilaisen oikeuden mukaan uskovaisilta kiellettyjä jo 600-luvulla, ja eurooppalainen vuoden 1868 huumausainelaki *Pharmacy Act* rajoitti vaarallisten lääkeaineiden myynnin vain farmaseuttien toiminnaksi. (Vanha-Majamaa, 2018, s. 117.)

Vuonna 1910 Meksikon vallankumous ajoi tuhansia meksikolaisia rajan yli Yhdysvaltoihin, jonne he toivat mukanaan kannabiksen. Kannabista ei tuolloin Meksikossa pidetty kummoisenakaan päihtenä. Kuitenkin etelän osavaltioissa kannabiksen käyttö yhdistettiin pian murhiin ja mielipuolisuuteen, ja vuonna 1915 Texasiin kuuluva Meksikon ja Yhdysvaltojen rajalla sijaitseva kaupunki El Paso julisti kannabiksen laittomaksi. (Vanha-Majamaa, 2018, s.118–119.)

Ensimmäisen maailmansodan aikaan Yhdysvalloissa määrättiin väliaikainen alkoholin kieltolaki viljan säästämisen vuoksi, mutta vuosisadan taitteessa voimistunut raittiusliike oli osaltaan vaikuttamassa, kun vuonna 1920 Yhdysvaltain perustuslakiin lisättiin alkoholin valmistuksen, kuljetuksen ja myynnin kieltö. Alkoholi nähtiin ennen kaikkea kristillisen moraalin vastaisena. Myös Suomessa samoihin aikoihin vuonna 1919 kieltolaki astui voimaan, sekin raittiusliikkeiden aktiivisen toiminnan siivittämänä. (Vanha-Majamaa, 2018, s. 120; Pietilä, 2019, s. 3.) Yhdysvalloissa kieltolakiviranomaiset saivat pian valvottavakseen myös huumausaineet, jolloin valta huumeiden käytön kontrolloinnista siirtyi liittovaltiolle. Näin asenne kannabista ja sen käyttäjiä kohtaan muuttui täysin, sillä ensin lääkeaineena käytetystä kasvista tulikin äkkiä tappava huume ja aikaisemmin sairaina pidetyistä käyttäjistä rikollisia (Vanha-Majamaa, 2018, s.120).

1930-luvulle siirryttäessä kieltolait oli jo kumottu, mutta Yhdysvaltain uuden huumeviraston pääjohtajana toiminut Harry J. Anslinger käynnisti kannabiksen vastaisen, Yhdysvaltain eteläosavaltioiden inspiroiman kampanjan, jossa kannabis esitettiin tuhoisana päihteenä. Kampanjaa käyttivät hyväkseen eritoten rassistiset, valkoisen rodun ylivaltaa edistäneet liikkeet. Tehdyistä rikoksista syytettiin erityisesti kannabiksen käyttäjiä, samalla unohtaen alkoholin osuus tehdyissä rikoksissa. Mediassa puhuttiin jopa ”marihuanahulluudesta”, jossa henkilö kannabista poltettuaan toimi väkivaltaisesti ja teki rikoksia. Stereotyyppisenä kannabiksen takia seonneena henkilönä esitettiin yleensä mustaihoinen amerikkalainen mies. Kuitenkaan väitteillä ja uskomuksilla ei ollut mitään totuus pohjaa. (Stringer & Maggard, 2016, s. 3,11; Vanha-Majamaa, 2018, s. 123–124.)

Anslinger lanseerasi Yhdysvalloissa vuonna 1937 kannabisveron eli *Marijuana Tax Act* -veron, joka velvoitti maksamaan lisenssimaksua jokaisesta myydystä sekä ostetusta kannabisunssista. Käytännössä kannabisvero toimi kannabiksen kieltolakina, eikä verotuloja kannabiksesta saatu lopulta nimeksikään. Toisaalta viranomaiset saivat vallan pidättää ne, jotka eivät veroa maksaneet. Seurausta uudelle laille oli kannabiksesta tehdyn tieteellisen tutkimuksen pysähtyminen, ja virallisesta lääkeluettelosta Yhdysvalloissa kannabis poistettiin vuonna 1942. (Stringer & Maggard, 2016, s. 2; Vanha-Majamaa, 2018, s.125–126.)

Kymmenen vuotta myöhemmin WHO:n antaman lausunnon mukaan kannabistuotteilla ei ollut mitään lääketieteellistä näyttöä, ja samaisena vuonna voimaan tuli myös *Boggs Act* -laki. Lain seurauksena huumeiden rangaistavuus koveni ja kannabiksen hallussapidosta ensi kertaa kiinni jäänyt saattoi nyt joutua lukemaan tiilenpäitä useiksi vuosiksi. (Mikkonen, 2016, s. 95–96; Vanha-Majamaa, 2018, s. 129.)

Yhdistyneiden kansakuntien 1961 tekemä huumausaineyleissopimus hyväksyttiin 1962, ja se velvoitti kaikkia sopimuksen osapuolia kriminalisoimaan kannabiksen hallussapidon, kaupan ja valmistamisen. Huumausaineyleissopimuksessa oli neljä pääluokkaa, joista neljänteen kuuluivat kaikkein vaarallisimmiksi luokitellut ja tiukimmin kontrolloidut huumausaineet, myös kannabis. Sopimus toimi käytännössä kansainvälisenä kannabiksen kieltolakina. (Vanha-Majamaa, 2018, s. 130.)

Mikko Salasuo (2004, s. 14, 19) kirjoittaa väitöskirjassaan ”Huumeet ajankuvana” Suomen ensimmäisestä huumeaallostasta, jossa kannabis nousi 1960-luvulla symboloimaan nuorten

yhteiskunnallista protestia ja kulttuurin uudelleen suuntautumista. Kannabiksen käyttö liittyi myös voimakkaasti hippikulttuuriin. Vuonna 1972 Suomessa säädettiin ensimmäinen huumausainelaki, joka kriminalisoi käytön ja samalla leimasi monet, aikaisemmin tavalliset kansalaiset rikollisiksi. Julkinen keskustelu kannabiksesta ja huumeista ylipäänsä heräsi ja sai aikaan moraalipaniikkia, aivan kuten aikaisemmin Yhdysvalloissa. Ensimmäisen huumeaallon aikana kannabis oli kuitenkin lähinnä vain pienten opiskelija- ja taiteilijapiirien huume, eikä suurempaa levikkiä ollut kannabiksen huonon saatavuuden takia. Kannabiksesta kiinnostuneet matkustivat muun muassa Tukholmaan ja Kööpenhaminaan (Salasuo, 2004, s.83–89). Suomen toisessa huumeaallossa Salasuo kuvaa uusien kannabiksen käyttäjien hakeneen vain päihtymistarkoitusta ja hippideologian jääneen sivuun. Kannabis yleistyi nuorison keskuudessa, ja lehdistö vaati viranomaisia tiukentamaan toimia uhkaavan huumeen takia, ja loi kannabiksesta tietämättömälle kansalle kuvaa käyttäjien rikollisuudesta ja voimakkaista psyykkisistä häiriöistä. Asiasta ei aikanaan ollut juuri varteenotettavaa tietoa saatavilla, joten kannabiksen käyttö yhdistettiin kovien huumeiden käyttöön. Moraalipaniikki vaikutti kannabiksen käytön vähenemiseen ja viranomaisten säätämiin tiukempiin lakeihin. (Salasuo, 2004, s.96–97.)

Yhdysvalloissa presidentti Richard Nixon julisti huumeiden vastaisen sodan *War on drugs* 1971, joka lietsoi entisestään moraalipaniikkia, ja 1974 lanseerattu *New York Rochefeller Drug Laws* passitti pienimmästäkin kannabiksen käytöstä jopa 25 vuoden vankeuteen (Schultz, 2018, s.206).

2.4 Suomen kannabispoliittikka

Kannabis on Suomessa ja Euroopassa yleisimmin käytetty laiton päihde (Karjalainen, Hakkarainen & Salasuo, 2023, s.1; Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus, 2022, s. 11), ja sitä on THL:n “Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet” -tilastoraportin 15/2023 mukaan kokeillut 29 prosenttia 15–69-vuotiaasta suomalaisesta väestöstä. Verrattuna 1990-luvun alkuun, jolloin vain noin 6 prosenttia väestöstä oli kokeillut kannabisvalmisteita, on kokeilijoiden määrä viisinkertaistunut. Tilastoraportin mukaan kannabiksen käyttö on yleisintä 25–34-vuotiailla, ja kansalaisten asenteiden todetaankin yleisesti muuttuneen huumeita kohtaan. Asenneilmapiiri on muuttunut selvästi myönteisemmäksi kannabiksen suhteen, sillä riskikäsitkset ovat lieventyneet

kannabiksen säännöllisen käytön osalta samaan aikaan, kun alkoholin ja tupakan säännöllisen käytön riskikäsitykset ovat kiristyneet (emt, s.5). Yli puolet väestöstä (53 %) ajattelee, ettei kannabiksen käytöstä tulisi rangaista, ja kolmasosan (33 %) mielestä kannabiskasvien kasvattamisesta ei tulisi rangaista. Väestöstä neljäsosan (24 %) mielestä kannabista pitäisi olla mahdollista hankkia laillisin keinoin mihin tahansa tarkoitukseen, ja 56 prosenttia ajattelee, että kannabista pitäisi saada vain lääkekäyttöön. Koska väestön asenneilmapiiri ja ajatusmaailma ovat muuttuneet hyväksyttävämmäksi kannabista kohtaan, voidaan sen olettaa tulevaisuudessa johtavan useampiin kannabiskokeiluihin ja säännöllisen käytön lisääntymiseen.

Suomessa kannabis on rikoslain ([39/1889](#)) 50 luvun mukaan (Finlex) laitton huumausaine, jonka käyttö, hallussapito, kasvatus käytettäväksi huumausaineena tai sen raaka-aineena, myynti, välitys, levitys ja luovutus johtavat rangaistuksiin. Käyttörikos voi johtaa sakkoihin tai vakavimmillaan kuuden kuukauden vankeuteen. Huumausainerikoksesta rangaistus on joko sakkoja tai enimmillään kaksi vuotta vankeusrangaistusta, ja törkeä huumausainerikos tarkoittaa vähintään yhtä ja enimmillään kymmentä vuotta vankeusrangaistusta. Suomessa kannabiksen käyttörikokset ovat yleisimpiä huumausainerikoksia. (Poliisi.)

Suomi on sitoutunut politiikassaan Yhdistyneiden kansakuntien (YK) vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen noudattamiseen, ja sopimuksen mukainen laki tuli asetustasolla voimaan vuonna 1966 (Eduskunta, 1966; Kotovirta & Kailanto, 2020, s. 13). Suomi on myös sitoutunut Euroopan unionin [EU] huumausainestrategiaan vuosille 2021–2025 (THL, 2023b). Suomen huumausainepolitiikan yleinen tavoite on ehkäistä huumausaineiden käyttöä ja levittämistä. Kansainvälisillä sopimuksilla, kansainvälisellä lainsäädännöllä ja yhteiskuntapoliittisilla toimilla Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan: “ehkäistään huumausaineiden kysyntää ja tarjontaa, vähennetään huumausaineiden aiheuttamia haittoja, tarjotaan hoitoa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja saatetaan laittomaan toimintaan syyllistyneet rikosoikeudelliseen vastuuseen.” Huumausainepolitiikkaa ja lääkepolitiikkaa tehdään tiiviissä yhteistyössä, sillä tavoitteena on turvata keskeisten lääkevalmisteiden saatavuus sekä hyödyntää uutta tutkimustietoa. Fimea on huumausainelainsäädännön mukainen lupa- ja valvontaviranomainen. (Sosiaali- ja terveysministeriö.)

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on huumausainepolitiikan koordinaatiovastuu ja sen alaisena toimii myös kansallinen huumausainepoliittinen koordinaatioryhmä, johon kuuluvat: sisäministeriö, Poliisihallitus, oikeusministeriö, Valtakunnansyyttäjän toimisto, valtiovarainministeriö, Tulli, opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetushallitus, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea. Koordinaatioryhmän tehtäviin kuuluu huolehtia, että viranomaisten toimet ja huumausainepoliittinen lainsäädäntö ovat yhteneväisiä sekä kehittää huumausainepolitiikkaa. Seuraamastaan huumausainetilanteen kehityksestä se raportoi säännöllisesti valtioneuvostolle. (Sosiaali- ja terveysministeriö.)

2.5 Julkinen kannabiskeskustelu Suomessa

Puhe kannabiksesta on viime aikoina nostanut päätään yhä useammin niin median otsakkeissa kuin erilaisten kannabikseen liittyvien kansalaisaloitteiden myötä eduskunnassa. Viimeisin eduskuntaan asti päässyt kannabikseen liittyvä kansalaisaloite käsitteli kannabiksen käytön rangaistavuuden poistamista, ja se sai yhteensä 59 609 kannatusilmoitusta. Aloite oli lakiehdotuksen muodossa, ja siinä esitettiin muutoksia rikoslain (39/1889). 50 luvun pykälään. Kansalaisaloitteessa oli erilliset perustelut, joiden mukaan nykyinen politiikka ja lainsäädäntömalli, joka perustuu kieltoihin ja rangaistuksiin ei ole onnistunut vähentämään kannabiksen käyttöä ja huumehaittoja, eikä ongelmakäyttöön liittyviä ongelmia ole kyetty poistamaan. Lakivaliokunta ei puoltanut rikoslain muuttamista ja eduskunta hylkäsi kansalaisaloitteen KAA 5/2020 sisältyvän lakiehdotuksen toukokuussa 2022. (Eduskunnan kirjasto, 2022.)

Kansalaisaloite kannabiksen laillistamisesta otsikolla: ”Kannabis lailliseksi, säänneltyksi ja verolle” keräsi yhteensä 53 961 kannatusilmoitusta keruuaikansa päätteeksi huhtikuussa 2023. Kansalaisaloitteella on kaksi päätavoitetta: 1) *Lopettaa kieltoihin aiheuttamat haitat.* 2) *Rakentaa kestävä sääntelyjärjestelmä, joka suojelee ja edistää ihmisoikeuksia sekä kansanterveyttä, vähentää rikollisuutta, korruptiota ja väkivaltaa sekä suojelee lapsia ja nuoria.* Kansalaisaloitteessa halutaan korvata kannabiksen kieltoilaki sääntelyllä, jonka on perustuttava tutkittuun tietoon. (Larmela ym., 2022). Aloitetta ei ole toistaiseksi lähetetty eduskuntaan.

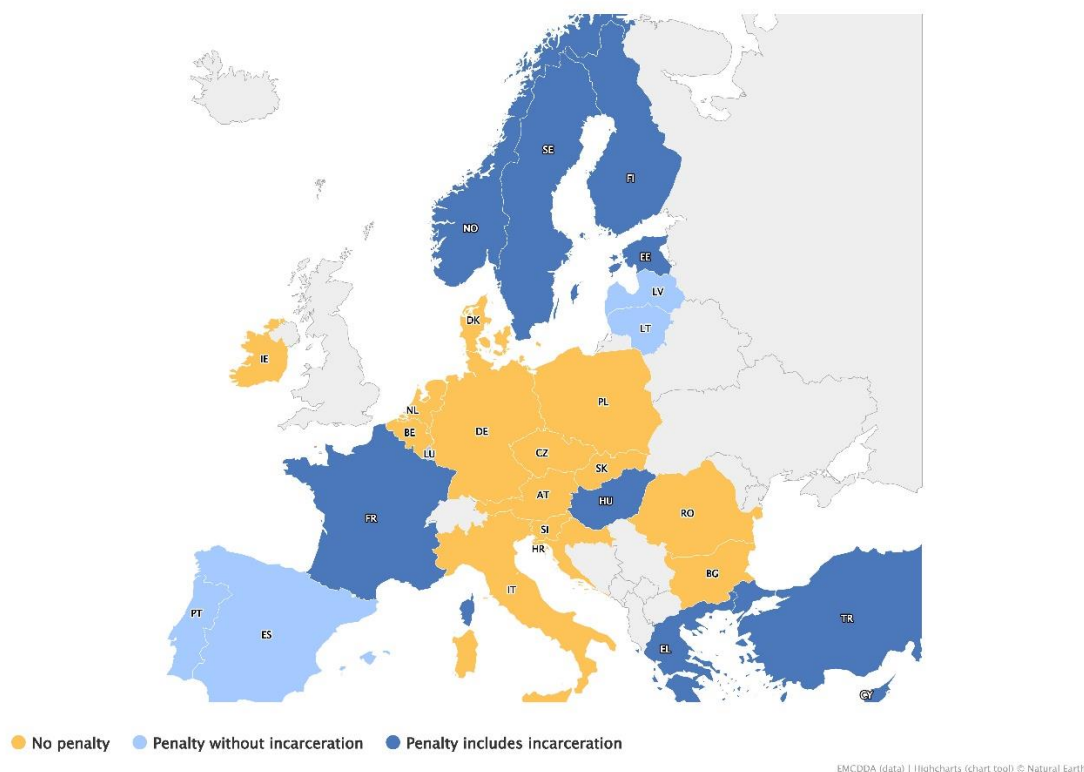
Eduskuntapuolueista Vihreät on listannut poliittisen ohjelmaansa 2023–2027 kannabiksen laillistamisen sekä kannabispohjaisten lääkkeiden saatavuuden turvaamisen (Vihreät, 2022). Vasemmistoliitto ei erikseen mainitse kannabista tavoiteohjelmassaan 2022–2025, mutta ohjelmassa on kirjattuna huumausaineiden käytön rangaistavuuden poistaminen (Vasemmistoliitto, 2022, s.26).

Vaihtoehtoja nykyiselle rangaistavuuden linjalle on kolme: laillistaminen, dekriminisointi ja depenalisaatio. Laillistaminen olisi näistä radikaalein ja tarkoittaisi käytännössä huumausaineiden vapauttamista markkinoille sekä niiden saatavuuden järjestämistä samalla tavoin kuin esimerkiksi alkoholin ja lääkkeiden suhteen. Dekriminalisointi tarkoittaisi, että käyttö ja pienien määrien hallussapito olisivat sallittuja, eikä niistä rangaistaisi. Depenalisaatio taas säilyttäisi käytön rikollisena toimintana, mutta siitä ei kuitenkaan rangaistaisi. Poliisiasiain tietojärjestelmään huumausaineiden käytöstä tulisi kuitenkin merkintä. (Hakkarainen & Tammi, 2018.)

THL:n mukaan huumeiden käytön rangaistavuudesta tulisi luopua, koskee myös kannabista. Perusteluina THL:n tutkimusprofessori Pekka Hakkarainen ja THL:n tutkimusohjelmajohtaja Tuukka Tammi esittävät, että rangaistus ei ole toimiva ratkaisu kansanterveysajattelussa, sillä se ei toimi huumausaineiden käytön ja sen haittojen ehkäisemisessä. Henkilölle, jonka ei tarvitse pelätä saavansa rikollisen leimaa, on helpompi tarjota monipuolista sosiaali- ja terveydenhuollon tukea ja hoitoa. Ongelmallisena nähtiin myös hyvinkin satunnaisen huumekeoilun takia saatu merkintä poliisiasiain tietojärjestelmässä, joka saattaa vaikeuttaa kohtuuttomasti nuoren henkilön koulutus- tai työuria, ja sen takia ajaa syrjäytymisen kierteeseen. THL:n kanta ei ole ainoa laatuaan, sillä käytön rangaistavuuden poistamista suosittelevat myös useat kansainväliset järjestöt kuten World Health Organization (WHO) ja Global Commission on Drug Policy. (Hakkarainen & Tammi, 2019, s.10–11.)

Kuvassa 3 näytetään missä muualla EU:ssa Suomen lisäksi kannabiksen käyttö on rangaistavaa. Kuvan tiedoissa ovat mukana myös Turkki ja Norja. Valitsin kuvan, jotta kannabiksen rangaistavuuden kontekstia olisi helpompi hahmottaa laajemmin. Kuva havainnollistaa myös valtioiden virallisen kannabispolitiikan eroja EU:n sisällä.

Penalties in law for consumption of cannabis in the European Union, Norway and Türkiye

Kuva 3 Kannabiksen käytön rangaistavuus EU:ssa, Norjassa ja Turkissa. Lähde: Euroopan huumeaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus, 2024.

THL:n kirjallisuuskatsauksessa 9/2020 (Unlu, Tammi & Hakkarainen) “Drug Decriminalization Policy Literature Review: Models, Implementation and Outcomes”, arvioidaan dekriminalisointipolitiikan vaikutuksia. Raportin mukaan kieltopolitiikkaa tasapainottamaan on tullut dekriminalisointipolitiikka, joka muuttaa hallituksen lähestymistapaa huumeongelmien hallitsemiseen. Dekriminalisaatiopolitiikan suunnittelussa keskeistä on huume politiikan paradigman muutos. Suomessa suhtautuminen huumeaineiden käyttöön on ollut rikosoikeudellinen asia kymmeniä vuosia, mutta useissa valtioissa on tunnustettu kieltopolitiikan hampaattomuus kansanterveyden parantamisessa ja huumeiden käytöstä johtuvien ongelmien vähentämisessä. Myös valtion hallinnon sisäinen politiikka vaikuttaa huume politiikan suunnitteluun, ja on mahdollista, että turvallisuus- ja oikeusviranomaiset kokevat menettävänsä auktoriteettiasemansa asian suhteen. Hallinnon valtapoliittisista asemista huolimatta, tulisi huume politiikasta kuitenkin pystyä keskustelemaan. Kirjallisuuskatsauksessa selvennetään, ettei dekriminalisaatiopolitiikka

tarkoita yhtä selkeää tapaa toimia, vaan jokainen valtio soveltaa politiikan sopivaksi omiin prioriteetteihinsa ja omien sosiaalisten ja hallinnollisten tapojensa mukaisesti.

Kannabiksen historia on kerrostunutta ja monisyistä, se kiertyy todellisuuteemme sosiokulttuurisesti, ekonomisesti, poliittisesti ja oikeudellisesti.

3. IDENTITEETIN RAKENTUMINEN

Tässä luvussa kerron hieman identiteettitutkimuksen historiasta. Käyn läpi Stuart Hallin identiteettiteoriaa sekä miten narratiivinen identiteetti rakentuu. Luvun lopussa kerron tutkimukseni paradigmasta, sosiaalisesta konstruktionismista.

3.1 Identiteettitutkimuksesta

Identiteetin tutkimuksella on pitkät perinteet, länsimaisen filosofian empirismin edelläkävijä John Locke (1632–1704) määritteli identiteettiä muistiin perustuvaksi tietoisuudeksi (Sinokki, 2014), hänen jälkeensä filosofi David Hume (1711—1776) jatkoi tieteellistä keskustelua aiheesta mielen kimpputeorialla (Slavov, 2014). Identiteetin tutkimusta on tehty esimerkiksi etnisyyden, sukupuolen ja kansallisuuden näkökulmista, jotka myös sitovat sen tiukasti historiaan ja kulttuuriin. Länsimaista individualistista minuutta, joka kytkeytyy vahvasti identiteettiin, ovat tutkineet muun muassa psykologit Dan P. McAdams sekä Kate C. McLean. Sukupuoliteoreetikko Judith Butler loi ajatuksen sukupuoli-identiteettien performatiivisuudesta. Performanssiteoriassa identiteetti tuotetaan sosiaalisissa tilanteissa omalla toiminnalla yhteisössä vallitsevien diskursiivisten normien mukaisesti.

Kuka minä olen, keitä me olemme ja kuka hän on ovat kysymyksiä, joista identiteetin tutkimuksessa usein lähdetään liikkeelle. Vaikka henkilöillä ja ryhmillä nähdään olevan omat erilaiset, yksilöiden ja yhteisöjen, identiteettinsä, yhdistävät kaikkia lopulta tietyt samat tekijät, eli ruumis ja ruumiillisuus, tietoisuus ja ajattelevuus sekä järki. Identiteetteihin vaikuttavat siis erilaiset yhdistelmät käyttäytymistä, arvoja, luonteenpiirteitä ja päämääriä. (Saarinen, 1994, s. 99–101).

3.2 Identiteetti Stuart Hallin mukaan

Stuart Hall (1932–2014) oli britannianjamaikalainen kulttuurintutkija ja sosiologi. Hall tunnettiin myös yhtenä isoimpana vaikuttajana kulttuuriradikaalissa *New Left* -liikkeessä, jonka tavoitteita olivat muun muassa kansalaisten tasa-arvoisuus, sukupuoliroolien ja huume politiikan vapauttaminen (Eley, 2015, s. 303–305). Stuart Hall tutki identiteettiä ja sen rakentumista historiallisesta, kulttuurisesta ja etnisestä näkökulmasta. Hallin (1999, s.11)

mukaan: "Identiteetti muodostetaan siinä epävakaaassa pisteessä, missä *ääneenlausumattomat* subjektiviteettia koskevat tarinat tapaavat historian ja kulttuurin kertomukset." Hall näkee identiteetin strategisena ja paikantuneena käsitteenä, ei Aristoteelisen essentialistisena. Hallin identiteetti on muuttuva ja prosessissa, eikä se ilmaise pysyvää ajan saatossa muuttumatonta ydinminuutta. Hallin mukaan, vaikka identiteetin muodostumiseen käytetään historian, kulttuurin ja kielen resursseja, kysymys ei ole selittää niiden kautta "keitä me olemme" tai "mistä me tulimme", vaan käyttää näitä resursseja selvittämään sitä, keitä meistä voi tulla ja keinä meidät esitetään sekä miten itse esitämme itsemme. Siksi identiteetit muodostuvat representaation eli esittämisen sisällä, eivät sen ulkopuolella. Identiteetit eivät myöskään ole täysin yhtenäisiä ja eheitä, vaan ne saattavat olla keskenään ristiriitaisia sekä muodostua toisistaan vastakkaisistakin diskursseista. (Hall, 1999, s. 247–251.) Hallin teoriassa yhtä pysyvää tosiminää tai identiteettiä ei siis ole, mutta itse identiteetin käsitettä tarvitaan selittämään miten oma mielikuva itsestä, yhdistetään muiden luomaan mielikuvaan meistä sekä miten nämä subjektit muodostuvat.

Hall esittelee ajatuksen meistä ja "toisista", hän käyttää esimerkkinä läntisen maailman omakuvan syntyä. Läntisen maailman identiteetti on tuotettu asettamalla ajatus itsestä toista kulttuuria eli ei-eurooppalaista "muuta maailmaa" vastaan. "Länsi" ja "muu maailma" ovat ajan mittaan merkityksiltään muuttuvia kielellisiä ja historiallisia rakennelmia, mutta diskurssit, joista käsin länsi puhui muista kulttuureista, olivat selvästi eurosentrisiä. Keskusteluun meistä ja "toisista" kuuluu erilaisuuden korostamisen lisäksi "toisten" pitäminen itseä huonompana sekä "sisäisten toisten" olemassaolo, esimerkiksi naisten pitäminen miehiä huonompina tai itäeurooppalaisten pitäminen länsieurooppalaisia sivistymättömämpinä. Diskurssin keskiössä on myös yksinkertaistaminen, sillä se kuvaa näennäisen samana asioita, jotka ovat oikeasti melko eriytyneitä. Esimerkiksi "länsi" nähdään yhtenä ja samana, vaikka se todellisuudessa pitää sisällään useita erilaisia kulttuureita, sillä se on "erilainen muuhun maailmaan nähden". Samoin "muu maailma" kuvataan yhdeksi ja samaksi, sen kaikkien osien ollessa "erilaisia länteen nähden". (Hall, 1999, s. 83–84.)

Hall tutki miksi eronteolla "meihin ja toisiin" on väliä identiteetin kannalta, ja päätyi neljään teoreettiseen selitysmalliin. Ensimmäisen selitysmallin mukaan merkitys saadaan vastakohtien välisestä erosta, sillä ilman eroa ei olisi myöskään merkitystä, tässä Hall nojautuu kielitieteilijä Ferdinand de Saussuren ajatuksiin. Toisessa selitysmallissa Hall

tukeutuu lingvisti Mihail Bahtinin ajatuksiin, joiden mukaan merkityksiä on ainoastaan mahdollista tehdä dialogissa ”toisen” kanssa, eli merkityksen kannalta ”toinen” on olennainen. Kolmannen selitysmallin perusväittämän mukaan kulttuuri on riippuvainen asioiden asemoinnista erilaisiin luokkiin sen oman luokittelujärjestelmän sisällä. Tämä asemointi luo perustan symboliselle järjestelmälle, jota myös kulttuuriksi kutsutaan. Symbolijärjestelmiä kehitteli ensin sosiologi Émile Durkheim, jota myöhemmin jatkoivat antropologit Claude Lévi-Strauss ja Mary Douglas. Neljännen perusväittämän mukaan minuuden, subjektiivisuuden ja seksuaalisen identiteetin muotoutuminen perustuu ”toisen” olemassaoloon. Tässä mallissa Hall nojautuu muun muassa psykoanalyysin kehittäjän, Sigmund Freudin ajatuksiin. (Hall, 1999, s. 152–158.)

3.3 Narratiivisen identiteetin rakentuminen

Tässä tutkimuksessa keskityn kerronnallisen eli *narratiiviseen identiteetin rakentumiseen*, jonka kanssa Stuart Hallin identiteettikäsitys toimii hyvin yhdessä. Käytän sanoja kerronnallinen ja narratiivinen toisilleen synonyymeina. Narratiivisen identiteetin tutkimuksella on oma perinteensä elämäkerralliseen traditioon pohjautuvassa tutkimuksessa, jossa yleisesti keskitytään pitkiin kertomuksiin, eli niihin, jotka kattavat elämän niin sanotusti kehdestä hautaan. (Arendt, 1958; Giddens, 1991; McAdams, 1993.) Kerronnallinen identiteetti on nähty tutkimuksessa eheänä, jatkuvana ja hyvin kokonaisvaltaisena (Bamberg, 2010; De Fina, 2015).

Uudemmassa kerronnallisen identiteetin tutkimuksessa on kuitenkin irtauduttu ajatuksesta kertomusten kronologisesti etenevästä eheästä elämäntarinan mallista, ja alettu korostaa enemmän tilannekohtaisuuden ja performatiivisuuden tärkeyttä kerronnassa (Gubrium & Holstein, 2009; Ochs & Capps, 2009). Täten identiteetti ymmärretään tilanteisesti rakentuvaksi, mikä korostaa vuorovaikutuksen oleellisuutta, identiteetin ollessa osa vuorovaikutuksellista kerronnallista toimijuutta ja samalla vuorovaikutuksen tuote. Narratiivisen identiteetin käsite viittaa henkilön sisäistettyyn, kehittyvään ja yhdentyvään kertomukseen itsestä. (McAdams, 2008, s.242.) Narratiivisen identiteetin tutkimuksessa otetaan huomioon, että henkilöllä voi myös olla samaan aikaan useita sekä päällekkäisiä että osin kilpaileviakin identiteettejä (Rhodes & Brown, 2005, s.176).

Narratiivinen identiteetti rekonstruoi omaelämäkerrallista menneisyyttä ja muodostaa käsityksiä tulevaisuudesta niin, että se tarjoaa henkilön elämään jossain määrin yhtenäisyyttä, tarkoituksellisuutta ja merkityksellisyyttä. Näin henkilön elämän tarina syntetisoi episodisia muistoja ennalta kuviteltuihin tavoitteisiin luoden samalla yhtenäisen kuvan identiteetistä ajassa. Narratiivisen identiteetin kautta ihmiset selittävät itselleen ja toisilleen, keitä he ovat, miten heistä on tullut he, ja mihin he ajattelevat suuntaavansa tulevaisuudessa. (McAdams & McLean, 2013, s.233.)

Haastatteluissa kannabisturistit kertovat itsestään suhteessa muihin ihmisiin ja muistelevat aikaa ennen matkojen tekoa, matkaa itsessään ja kertovat mahdollisista tulevaisuuden matkoistaan sekä unelmiensa ja pahimpien pelkojensa matkoista, joihin kannabis voisi liittyä. Näissä kertomuksissa ja näihin kertomuksiin kannabisturistien narratiiviset identiteetit rakentuvat, kerrostuvat ja kietoutuvat.

3.4 Sosiaalinen konstruktionismi tutkimuksen paradigmana

Valitsin tutkimukseni paradigmaksi sosiaalisen konstruktionismin, sillä se tunnustaa erityisesti sosiaalista vuorovaikutusta ja kielellisyyttä todellisuuden ja tiedon rakentumisessa. Sosiaalinen konstruktionismi on tutkimussuuntaus, joka syntyi 1960-luvulla, ja paradigma sai nimensä Peter L. Bergerin ja Thomas Luckmannin kirjan *The Social Construction of Reality* (1966) mukaan. Sosiaalisessa konstruktionismissa todellisuus rakentuu sosiaalisessa ja kielellisessä vuorovaikutuksessa. Kielellä on kyky yhdistää arkipäiväisen elämän todellisuuden eri alueita ja sitoa niitä yhteen toimiviksi kokonaisuuksiksi sekä ylittää tila-, aika- ja sosiaalinen ulottuvuus. Sosiaalisista suhteista puhuttaessa kieli kykenee ”osallistamaan” käsillä olevaan hetkeen myös ne henkilöt, jotka eivät ole paikalla. Tämä pätee myös henkilöiden muistellessa mennyttä tai haaveillessa tulevasta. Sosiaalinen konstruktionismi toimii laajempänä viitekehyksenä kielellisille lähestymistavoille sekä kulttuuristen ilmiöiden ja diskursiivisten menetelmien kattokäsitteenä. (Berger & Luckmann, 1994, s. 50–51; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006.)

Psykologi Vivien Burr (1995) on jaotellut neljä sosiaalisen konstruktionismin pääasiaa, jonka voidaan katsoa yhdistävän paradigman kannattajien ajattelua: kriittisyys itsestänselvyykseen,

yhteneväinen käsitys historialliskulttuurisista tapahtumista, tiedon luominen sosiaalisissa prosesseissa, ja tiedon ja sosiaalisen toiminnan yhteenkuuluvuus. (Burr, 1995, s. 2–3.)

Tutkimuksessani käytin aineistonkeruumenetelmänä haastattelua, joka on käytännössä pelkkää sosiaalista ja kielellistä vuorovaikutusta. Keskeistä tutkimukselleni on saada lisää tietoa kannabisturistien identiteeteistä hyödyntämällä heidän kertomiaan tarinoita ja muistoja sekä paljastaa valtakursseja sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kielen käytön kautta. Tutkimus itsessäänkin on kielellinen, kirjallisesti toteutettu kannanotto, jonka tutkija tuo aikaisemman tieteellisen keskustelun jatkeeksi. Kannabisturismin kontekstissa todellisuuden rakentuminen sosiaalisissa vuorovaikutuksissa herättää myös kysymyksiä, sillä kannabisturismissa liikutaan yhteiskunnallisesti hyväksytyn matkailun rajapinnalla tai kokonaan sen ulkopuolella. Onko mahdollista tutkia kannabisturismia samoista lähtökohdista kuin muutakin matkailua, kun kannabisturistien todellisuus on omassa kuplassaan, jonka henkilöt ovat itse hyväksyneet itselleen, vaikka ympäröivä yhteiskunta ei ole? Kyllä on, koska tutkijana ja haastattelijana minusta tulee osa kannabisturistien todellisuutta ja diskursseja ja etsin ihmisten koettuja totuuksia, en luonnontieteiden positivistisia vastauksia.

4. AINEISTOT JA MENETELMÄT

Tässä luvussa käyn läpi haastattelutyylini sekä, miten keräsin haastatteluaineistoni. Kerron millaista analyysimenetelmää käytin sekä miten analyysini eteni. Lopuksi käsittelen tutkimuksen luotettavuutta ja omaa tutkijan positiotani sekä tutkimusetiikkaa.

4.1 Episodihaastatteluaineisto

Haastattelut ovat meille hyvin arkisia, sillä näemme ja kuulemme niitä yhtenäen avatessamme sosiaalisen median, television tai radion. Haastattelu on myös toimiva tapa kerätä tietoa kokemuksista, ja ilman haastatteluja monet asiat voisivat helposti jäädä tutkimuksen ulkopuolelle, sillä tutkijat eivät useinkaan pääse itse todistamaan tutkimaansa ilmiötä. Tutkimushaastattelujen tietorakenne onkin juuri tästä syystä monipaikkaista sekä moniaikaista. Haastattelutieto on aina tilannesidonnaista, ja riippuu myös haastattelijan ja haastateltavan välisestä kommunikaatiosta ja suhteesta. (Hyvärinen, 2017, s.11–12.)

Tutkimushaastattelun tyylejä on useita, ja ne eroavat toisistaan muun muassa strukturointiasteen perusteella. Esimerkki täysin strukturoidusta haastattelusta on lomakehaastattelu kysymyspattereineen. Kysymysten järjestyksestä ei poiketa ja niihin ei lisätä mitään ylimääräistä. Puolistrukturoitu haastattelu ja strukturoimaton haastattelu taas ovat avoimempia ja antavat haastateltavalle enemmän vapauksia ja mahdollisuuksia vastata kysymyksiin kuten tahtoo, ja vaikuttaa osaltaan haastatteluissa esiintyviin teemoihin. (Hirsjärvi & Hurme, 2000, s.11–12.) Vähemmän strukturoidut haastattelut antavat tutkijalle mahdollisuuden syventää tai tarkentaa haastateltavalta saamaansa tietoa. Tutkija voi esimerkiksi pyytää haastateltavaa selittämään tarkemmin haastattelussa ilmenneitä asioita.

Tutkimukseeni valitsemassani puolistrukturoidussa episodihaastattelussa kohtaavat narratiivinen haastattelu ja teemahaastattelu. Narratiivinen tai kertomuksellinen osuus tuottaa tarinoita ja kertomuksia, jotka toimivat tutkimusaineistonani. Episodihaastattelussa kerätään selontekoja siitä, miten haastateltavan elämäntarina kiertyy tutkittavaan ilmiöön sekä tietoa haastateltavan henkilökohtaisesta suhteesta ilmiöön. Haastattelijalla tahtoo haastateltavalta esimerkiksi muistoja, nykyhetken episodeja tai tulevaisuuden toiveita, jotka liittyvät kyseiseen ilmiöön (Levo-Henriksson, s 10–15, 2008). Tarinat ja kertomukset ovat tärkeitä

kerätä talteen, sillä ne välittävät tehokkaasti kokemustietoa. Teemahaastattelu taas keskittyy haastattelijan ennalta suunniteltuihin teemoihin, ja teemoista sekä alateemoista keskustellaan suhteellisen vapaasti. Haastattelu voi polveilla ja välillä myös palata jo keskusteltuun teemaan uudelleen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006.)

Tutkimusaineistoni koostuu kahdeksasta episodihastattelusta. Keräsin tutkimusaineistoni helmi-maaliskuussa 2023 haastatteleamalla henkilöitä, jotka olivat matkustaneet ulkomaille motiivinaan käyttää siellä kannabista. Osa haastateltavista kertoi käyttävänsä kannabista myös kotimaassa, mutta matkustavansa mielellään valtioon, jossa kannabiksen käyttö on sallittua. Jokaisen haastateltavan suhde kannabisturismiin on kuitenkin erilainen. Kun käytän tekstissäni suoria lainauksia haastatteluista, merkitsen haastateltavan esimerkiksi seuraavalla lailla: (Anna 30) tai (Pentti 64). Haastateltavieni nimet ovat anonymisoituja, mutta tutkimuksen tarinallisen luonteen vuoksi halusin antaa haastateltavilleni pseudonyymit enkä kutsua heitä koodinimillä kuten: H1, M (ensimmäinen haastateltava, mies). Haastatteluissa esiintyviä tietoja, joista haastateltavan saattaisi tunnistaa, olen karkeistanut, ja nämä karkeistetut tiedot olen *kursivoinut* selkeyden vuoksi. Tieto on voinut olla esimerkiksi helposti tunnistettava ilmaus, tai tapaus henkilön elämässä. Joskus kommentista ei suoraan käy ilmi missä kontekstissa henkilö tarkkaan ottaen puhuu, joten olen lisännyt sulut (kontekstin) selvyudeksi. Olen käyttänyt myös hakasulkeita [], jos haastattelussa on ilmennyt selkeitä tunnetiloja, kuten naurua.

Tein haastattelut Teams-sovelluksella sekä puhelimitse yksilöhaastatteluina. Valitsin haastattelualueiksi Teams-sovelluksen sekä äänipuhelun, sillä haastattelukutsuuni vastanneet ihmiset asuvat ympäri Suomea. Äänipuhelut ja Teams-sovellus mahdollistivat haastatteluiden nauhoittamisen, ja Teams-sovellus kameran hyödyntämisen. Kamerayhteys auttoi mutkattomampaan kommunikointiin itseni ja haastateltavien välillä.

Metodina haastattelu tarjoaa mahdollisuuden valita haastateltaviksi henkilöitä, joilla on tarvittavaa tietoa ja kokemusta tutkittavasta ilmiöstä. Otin yhteyttä Suomen kannabisyhdistyksen puheenjohtajaan Mika Luoma-ahoon, joka jakoi haastattelukutsuani (Liite 1.) omassa Twitterissään (nykyinen X). Lähestyin Instagram-sovelluksessa Suomen kannabisyhdistyksen tilistä vastaavia henkilöitä, jotka jakoivat haastattelukutsuani Suomen kannabisyhdistyksen Instagram-sivuilla ja sovelluksen tarinoissa. Yhteystietoni olivat haastattelukutsussa, joten haastateltaviksi haluavien henkilöiden oli helppoa ottaa minuun

yhteyttä. Yhteydenottoja tuli enemmän, kuin lopulta toteutuneita haastatteluja, sillä kaikki yhteyttä ottaneet henkilöt eivät enää palanneet varmistamaan ehdottamaani haastatteluajankohtaa.

Lähdin tekemään oman haastatteluni kysymysrunkoa (Liite 2.) miettimällä mitä episodeja haastateltavieni elämästä tarvitsin tutkimukseeni. Käytin hyväkseni narratiivisen tutkimuksen teemoja: menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus, joihin myös jaottelin haastatteluepisodit. Haastattelutilanteissa etenin tekemäni haastattelurungon mukaan, jossa haastateltavat kertoivat ensin muistojaan ja kokemuksiaan tekemistään kannabismatkoista, sitten nykyhetken tilanteestaan, tulevaisuuden suunnitelmiin sekä lopuksi vielä kuvitteellisiin unelmiensa tai pelkojensa kannabismatkoihin. Episodihaastattelun luonne sopi tutkimukseeni ihanteellisesti, sillä en tarvinnut haastateltavieni täysiä elämäntarinoita saadakseni aineistoa tutkimuskysymyksiini. Saatuani haastattelurungon valmiiksi, tein testihaastattelun vapaaehtoiselle kannabisturistille puhelinyhteydellä varmistaakseni haastattelun keston ja haastattelukysymysten toimivuuden.

Toteuttamani haastattelut kestivät puolesta tunnista tuntiin. Jokainen haastateltava oli ottanut minuun oma-aloitteisesti yhteyttä. Heillä oli tiedossaan tutkimukseni aihe ja haastattelukutsusta kävi hyvin selväksi, että kaikkien haastatteluihin osallistuvien anonymiteetti säilytetään, haastateltavat saattoivat ottaa yhteyttä tämän takia myös nimimerkillä oman nimensä sijaan. Anonymiteetti oli erityisen tärkeää aiheen stigman takia. Haastattelun alussa varmistin haastateltaviltani sanallisesti, että saan nauhoittaa haastattelut myöhempää litterointia varten.

Haastateltavistani kolme oli naisia ja viisi miehiä. Nuorin haastateltavani oli 22-vuotias ja vanhin 64-vuotias. Kaikki haastateltavani olivat matkustaneet ulkomaille kannabiksen käytöstä motivoituneina. Haastateltavissa oli työssäkäyviä, opiskelijoita, korkeasti koulutettuja, ammattikoulun käyneitä ja työttömiä. Mikään ryhmä ei erottunut erityisesti. Yhtä haastateltavaa lukuun ottamatta kaikki olivat matkustaneet Alankomaiden pääkaupunkiin Amsterdamiin kannabisturisteina. Muita suosittuja kohteita olivat esimerkiksi Espanjan Barcelona, valtioista Thaimaa sekä Tanskan vapaakaupunki Christiania. Amsterdam oli kuitenkin haastateltavieni ehdoton suosikki. Suurin osa, eli kuusi kahdeksasta haastateltavasta aikoi lähteä tai lähtisi mielellään uudelleen samaan matkakohteeseen tai

uuteen matkakohteeseen kannabis motivaattorinaan. Kaikki haastateltavat kertoivat käyttävänsä kannabista arjessaan välillä, mutta vain yksi kertoi polttavansa päivittäin. Kaikki haastateltavat olivat myös tutustuneet kannabikseen jo ennen ulkomaille tehtyjä kannabismatkoja. Kannabismatkojen aikana haastateltavat käyttivät kannabisvalmisteita päivittäin tai lähes päivittäin. Joidenkin haastateltavieni kannabismatkoista oli saattanut vierähtää useampia vuosikymmeniä, ja joidenkin kannabismatka oli tapahtunut ihan viimeisen vuoden sisällä. Haastateltavieni suhtautuminen kannabikseen oli joko erittäin läheinen, vapaa tai kyllästynyt. Eniten haastateltavilla ilmeni vapaata suhtautumista, ja monet nostivat esille ajatuksen kannabiksen laillistamisesta myös Suomessa.

4.2 Narratiivis-diskursiivinen analyysi ja sen kulku

Laadullisten aineistojen analyysimenetelmät ovat joustavia, eikä tarkasti rajattuja ohjeita ole. Valittua teoriaa tai teorioita ja omaa ajattelua hyödynnetään aineiston analyysisessä tarkastelussa ja havaintojen tulkinnassa, jolloin tutkijan tulee kiinnittää huomionsa aineiston sisältöön, ja siihen mistä se kertoo. Analyysin tavoitteena on laadullisen aineiston informaatioarvon kasvattaminen. Analyysi aloitetaan tutustumalla aineistoon ja tekemällä siitä kokonaiskuva. (Günther, Hasanen & Juhila). Analyysin teko alkaa siis periaatteessa jo haastatteluhetkellä, jossa tutkija on mukana haastattelijana. Hän sisällyttää haastattelijana ollessaan itsensä myös analysoitavaan aineistoon, vaikka toimiikin myöhemmin myös sen kokoajana. Haastatellessani kannabisturisteja tein samalla muistiinpanoja ja huomioita, joita käytin myöhemmin analyysivaiheessa. Annoin aineiston litteroinnin odottaa muutamia viikkoja, sillä halusin katsoa ja kuunnella videotallenteet uudelleen, kun ajatukseni olivat hieman erkaantuneet haastatteluhetkistä, jolloin sain niihin uutta perspektiiviä.

Tutkimukseeni valitsemalleni narratiivis-diskursiiviselle analyysille, kuten muillekin sosiaalisen konstruktionismin analyysitavoille, on luonteenomaista tarkastella, miten ilmiöstä puhutaan ja millaisia seurauksia erilaisilla tavoilla ymmärtää asioita ja ilmiöitä voi olla ihmisten toiminnalle (Günther, Hasanen & Juhila). Narratiivisen tutkimuksen luonteeseen kuuluu ajatus ihmisestä ”tarinoijana”, niin että tarinoiminen ja kertominen ovat vahvasti ihmisyyteen kuuluvia asioita. Tarinoissaan ihmiset selostavat, puolustautuvat, kritisoivat, ottavat kantaa, tekevät asioita ymmärrettäviksi sekä asemoivat itseään ja muita. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006.)

Analyysini ensimmäisessä osiossa lähdin selvittämään, millaisia narratiivisten identiteettien tyyppikertomuksia haastatteluista oli löydettävissä, eli miten kannabisturistit rakensivat identiteettiään omilla tarinoillaan. Tyyppikertomukset voivat näyttää erilaisia merkityksiä, asenteita ja ajattelumalleja sekä toimintatapoja, joita tarinan kohteena olevaan ilmiöön liittyy ja liitetään (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Kaikilla tarinoilla oli yhteneväinen kronologinen polku: matkan suunnittelu, matkustaminen ja kannabiksen käyttö matkakohteessa sekä kotiin paluu ja tulevien matkojen suunnittelu tai suunnittelemattomuus. Tyyppikertomuksia kootessani hahmottelin ensin kaikille haastateltavilleni ydinkertomuksen, johon tiivistin kunkin haastateltavan tarinan juonen. Sen jälkeen ryhmittelin nämä ydinkertomukset niissä esiintyvien samankaltaisten keskeisten elementtien mukaan, ja yhdistelin samantyyppiset ydinkertomukset eheäksi kokonaisuudeksi. Lopuksi nimesin tyyppikertomukset. Luomani tyyppikertomukset edustavat haastatteluaineistoa hyvin, mutta ne ovat kuitenkin omaa konstruktioitani ja sen takia vain yksi versio, joka on tehty narratiivisen analyysin työkaluja hyödyntäen (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006).

Narratiivis-diskursiivisen analyysin toisessa osiossa tarkastelin kannabikseen liittyviä puheen diskursseja. Diskursseja analysoidessa on oleellista tarkastella aineistossa rakentuvien ja ilmenevien merkitysten suhdetta tutkittavaan ilmiöön, sekä siihen missä kontekstissa liikutaan, niin ajassa kuin paikassa. Diskurssien tutkimuksessa kiinnostavat niin kielellisillä keinoilla merkitysten rakentuminen kuin se millaisia merkityksiä rakennetaan, miksi niitä rakennetaan ja mitä niistä seuraa. Kielellinen toiminta on samalla kietoutunut sosiaaliseen toimintaan, joka myös ohjailee merkitysten rakentumista ja päin vastoin. (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 243–244.)

Aikaisemmin luomieni tyyppikertomusten kokoamisen jälkeen aloin tarkastella haastateltavieni puheissa esiintyviä diskursseja sekä sitä, miten tyyppikertomukset sijoittuvat laajempaan suomalaiseen kannabiskeskusteluun. Luin aineistoani useita kertoja läpi ja kyselin siltä kysymyksiä kuten: Mitkä asiat esiintyvät puheessa aina uudestaan? *Miten* näistä asioista puhutaan ja *millä seurauksilla*? Lopulta keskityin haastattelun kohtiin, joissa asemoitiin ja kategorisoitiin, eli luonnehdittiin ja luokiteltiin niin itseä kuin muitakin sekä puhuttiin vastaan, eli reagoitiin johonkin, joka poikkesi haastateltavieni sisäisestä tarinasta. Tutkimukseni diskurssianalyysin osuus käsittelee siis puheen identiteetidiskursseja.

Jahkaillessani aineiston parissa luin ahkerasti Sari Pietikäisen ja Anne Mäntysen (2019) kirjaa *Uusi kurssi kohti diskurssia*, ja huomasin kiertäneeni eräänlaista hermeneuttista kehää. Kehän kiertäminen lisäsi ymmärrystäni tutkimusta, ilmiötä ja aineistoa kohtaan, ja kiersin sitä niin kauan, että koin olevani jäävi antamaan tulkintojani muillekin. Alla kuvio kiertämästäni hermeneuttisesta kehästä.

Kuva 4. Diskurssitutkimukseni hermeneuttinen kehä (mukaillen Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 216)

4.3 Tutkimuksen luotettavuus ja tutkimusetiikka

Hyvässä tieteellisessä tutkimuksessa on käytäntöjä, joita tutkijan tulee noudattaa. Rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus, niin tulosten tallentamisessa kuin esittämisessäkin ja tutkimustyön tulosten arvioinnissa luovat pohjan hyvälle tieteelliselle tutkimukselle. Tutkija käyttää apunaan tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä, jotka ovat eettisesti

kestäviä sekä tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia, jolloin tutkimus on luotettavaa, ja sen tulokset ovat uskottavia. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023.)

Tähän tutkimukseen ei tarvinnut tehdä eettistä ennakkoarviointia, mutta aiheeni arkaluontoisuuden vuoksi kiinnitin erityisen paljon huomiota haastattelujen anonymisointiin. Mikäli haastateltavan henkilöllisyys jollain tavalla vuotaisi julkisuuteen, saattaisi se aiheuttaa hänelle leimautumista ja sosiaalista hyljeksintää. Oli myös minun vastuullani luoda haastatteluihin luotettava ilmapiiri. Haastattelujen anonymisoinnissa käytin muuttamista, poistamista ja kategorisointia. Muuttamisella tarkoitetaan haastateltavan tunnistetietojen muuttamista toiseksi, esimerkiksi pseudonyymien keksimistä. Poistin nauhoittamani video- ja puhelumateriaalit saatua litteroinnit valmiiksi, ja poistin litteroinneista haastateltavien yhteystiedot, joista tunnistaminen olisi ollut mahdollista. Kategorisointia käytin muun muassa silloin, kun karkeistin haastateltavan ilmaisua yleisemmälle tasolle. (Ranta & Kuula-Luumi, 2017, s. 419–420.) Haastattelujen litteroinnit säilytin mahdollista myöhempää tutkimuskäyttöä varten. Oikeus haastattelumateriaaliin on vain minulla, enkä saa luovuttaa sitä muiden käyttöön.

Valitessani tutkimukseni paradigmaksi sosiaalisen konstruktionismin ymmärsin, että tämä ontologinen ratkaisu rajaa jo itsessään sitä, miten tutkimus toteutetaan ja millaisia tuloksia siitä on mahdollista saada. Jokaisella tutkijalla, myös itselläni, on esioletuksia ja niitä tulee tarkastella kriittisesti koko tutkimuksen ajan. Jotkut esioletuksista voivat olla myös piiloisia, ja on mahdollista, että henkilökohtaiset motivaationi tutkittavaa aihetta kohtaan voivat vaikuttaa tutkimukseen. (Puusa & Juuti, 2014, s. 366–367.) Valitsin kuitenkin tarkoituksella sellaisen aiheen, joka ei ole minulle liian henkilökohtainen tai voimakkaita tunteita herättävä. En ole vielä itse ollut kannabisturisti tai nauttinut kannabistuotteita, en myöskään vastusta kannabismatkailua. Aihe kiinnosti erilaisuudellaan ja tutkimattomuudellaan.

Tutkijana pyrin toimimaan mahdollisimman objektiivisesti, samalla tiedostaen oman kulttuurisen ja sosiaalisen taustani. Kun suomalaisena teen tutkimusta suomalaisten toiminnasta, koen ymmärtäväni hyvin kulttuurisia nyansseja, toisaalta minulta voi myös helposti jäädä jokin itsestäänselvyytenä pitämäni asia huomaamatta. Siksi kriittinen ajattelu omaa työtäni kohtaan koko tutkimuksen teon ajan on erityisen tärkeää.

5. NARRATIIVISTEN IDENTITEETTIEN TYYPPIKERTOMUKSET

Tässä luvussa esittelen kannabisturistien haastatteluista analysoimiani tyypikertomuksia, joilla haastateltavat rakentavat narratiivisia identiteettejään. Identiteetit voivat olla samaan aikaan niin rinnakkaisia kuin päällekkäisiäkin, ja ne voivat ilmetä myös yhtäaikaisesti. Narratiivinen identiteetti on siis henkilön sisäistetty ja alati kehittyvä elämäntarina, joka yhdistää uudelleen rakennettuja muistoja menneestä sekä tulevaisuuden kuvitelmia. (McAdams & McLean, 2016, s. 233.) Jokainen tyypikertomus koostuu haastateltavien kertomusten pohjalta jaottelustani samankaltaisuuksista. Mikään tyypikertomus ei siis ole pelkästään yhden kannabisturistin narratiivinen identiteetti, vaan niissä on käytetty elementtejä useista eri haastatteluista. Rakensin kannabisturistien tarinoista yhteensä neljä narratiivisen identiteetin tyypikertomusta, jotka ovat *nautiskelija*, *suorittaja*, *tapahtumamatkailija* ja *kerholainen*.

5.1 Nautiskelija

Analyysissani valitsin ensimmäistä kannabisturistin narratiivista identiteettiä kuvaavan tyypikertomuksen nimeksi nautiskelija, sillä tässä tyypikertomuksessa toistuivat erityisesti kannabiksen käyttöön ja vaikutuksen alaisena olemiseen liitetyt positiiviset tunteet ja kokemukset. Jaottelin ensin nautiskelijan huolettomaksi nautiskelijaksi ja lakitietoiseksi nautiskelijaksi, mutta hylkäsin jaottelun sillä, ainoa ero näillä tyypeillä oli, ettei huoleton nautiskelija ollut ottanut etukäteen selvää kohdemaan lainsäädännöstä. Tämä ei kuitenkaan tarkoittanut sitä, että huoleton nautiskelija ei olisi halunnut toimia lakien mukaisesti.

Tyypikertomus alkaa seuraavasti: nautiskelija on valinnut matkakohteen, jossa kannabista voi ostaa laillisesti, ja hänen mielestään kohteella on myös muita, aineettomia ja aineellisia, vahvuuksia kuten kauneus, hyvä ruoka, arkkitehtuuri ja luonto. Yksi haastateltavani kuvaili matkakohteen valintaa seuraavasti:

Ai että miten päätin mennä just sinne? No, ensinnäkin siellä on arkkitehtuuria ja kannabis oli hyvä lisä, ja itsessään yksi syy miksi sinne lähti, mutta mahtavat maisemat, kaunis arkkitehtuuri, mukavat ihmiset, hyvä ruoka ja kannabis niin se oli täydellinen reissu mulle. (Anna 30)

Nautiskelija matkustaa matkakohteeseen yksin tai yhdessä ystävien kanssa, hän etsii ensi töikseen kannabiskahvilan, josta voi laillisesti ostaa kannabistuotteita. Sen jälkeen

nautiskelija tutustuu matkakohteeseensa ja käyttää kannabista, milloin ja missä se tuntuu hyvältä. Hän nauttii sitä usein myös kannabiskahvilassa. Esimerkkinä Aapon muistelema kuvaus parin vuoden takaisesta reissusta.

Me nukuttiin semmoisessa hotellissa siellä laitakaupungilla. Semmonen kahden hengen hotelli mihin me kolme ängettiin kun tuli vähän tiukkaa rahasta. Kyl me muistaakseni aika nopeesti etsittiin ensimmäinen coffeeshoppi, ja me käytiin sitten polttamassa vähän. Ja niin siis käytännössä se viikonloppu me kierrettiin erilaisia jazzklubeja ja poltettiin ja kierrettiin kaupungilla et ei meillä ollu silleen mitään suunnitelmia sen kummemmin. Kierrettiin aika paljon kirpputoreja ja semmosta vähän, että minne mieli vei. (Aapo 22)

Olennainen osa nautiskelijan tyyppikertomusta on, ettei matkasuunnitelmia saa tehdä liian tarkasti, vaan suunnittelemattomuus johdattaa nautiskelijaa. Positiivisina koetut tunteet ja fyysiset kokemukset määrittävät myös nautiskelijan kannabismatkaa. Matkalla saatettiin olla yksin, kuten Leea.

Tosi monena aamuna kävin syömässä jonkun hyvän brunssin, ja yleensä poltin ennen kuin menin, koska yleensä ruoka maistuu hemmetisti paljon paremmalta. Olin katsonut, että tuolla on nätit maisemat, ja lähen niitä ihastelemaan ja en tiää mikä siinä on mut mun mielestä on kivaa olla jossain luonnon läheisyydessä, ja polttaa joku jointti ja sit vaan ihastella maisemia ja kuunnella kuulokkeista musiikkia ja miettiä kun maailma onkin niin kaunis. (Leea 31)

Tai yhdessä, kuten Anna.

Ostettiin kahvilasta jointit molemmille, ja kannabiskeksit ja syötiin ne kannabiskeksit. Sitten ne jointit vähän niinkun unohtui, kun me oltiin pilvessä joku kaheksan tuntia ja oli hauska nähdä mun sisko ekaa kertaa pilvessä ja meillä oli niin hauskaa. Meidän oli pakko saada sellaiset omenahilloleivokset ja meinattiin tukehtua niihin, koska me katsottiin toisiamme ja naurettiin ja meillä oli niin hauskaa. Sit me seikkailtiin. Me käveltiin ainakin 16 kilometriä, sinä päivänä me vaan kierrettiin kaupunkia ja ihasteltiin, koska se oli ihan järkyttävän hieno ja sitten käytiin kaikissa kojuissa syömässä. Ja se oli yksi parhaimmista reissuista ikinä. (Anna 30)

Nautiskelijan unelmien kannabismatka suuntautuu etelän lämpöön ulkomaille tai Suomen luontoon. Nautiskelijalle on tärkeää unelmissakin, että hän saa käyttää kannabista hyväksytysti, kuten Aapon ja Leean tarinoista voimme huomata.

Kannabiksesta mulla tulee aina mieleen sellainen lämmin ja kesä aurinko että ehkä sitten se (unelmien kannabismatka) sijoittuis johonkin lämpimään ja miten kannabis siihen liittyy niin heti ekana mulle tuli mieleen rantabaari jossa sit olis kannabiksen poltto-osasto tai joku tila missä voi polttaa ja sit siellä on hyvää musaa ja aurinko laskee

ja on lämmin vielä ja sit siellä voi rauhassa polttaa missä saa rauhassa polttaa ja sitten vois vähän tanssia [rentoutunutta naurua] (Aapo 22)

Ihan vaan, jos täällä Suomessa voisin lähteä hiihtolomalla laskettelemaan, ja voin tulla mökille ja käydä saunassa ja tehdä ruokaa ja ihan ilman kenenkään tuomitsemista voin polttaa jonkun jointin tai höyrystä tai mitä vaan. (Leea 31)

Kannabisturistin narratiivinen nautiskelijan identiteetti rakentuu ennen kaikkea kannabiksen vaikutuksen alaisena matkan aikana koetuista positiivisista pidetyistä tunteista ja ruumiillisista kokemuksista, mutta myös vapaudesta päättää vasta määränpäässä tarkemmista matkasuunnitelmista. Nautiskelijan unelmat kiertyvät hyvin arkipäiväisten asioiden, hyvän ruoan ja rentoutumisen, ympärille, mutta myös sen, että ympäristö hyväksyisi hänen kannabiksen käyttönsä.

5.2 Suorittaja

Suorittaja on osuva kuvaus toiselle tyyppikertomukselle kannabisturistin identiteetistä. Suorittajan tyyppikertomukseen kuuluu matkan suunnittelu yhdessä ystävien kanssa ja into matkustaa maahan, jossa kannabiksen käyttö on sallittua. Tyyppikertomukseen kuuluu, että matkat on myös tehty kymmeniä vuosia sitten, ja että niitä muistellaan tämän päivän tietojen ja kokemusten valossa.

Ystäväporukalla kokeilu, kiinnostus ja into nuorena. Toki matkustamisen into, mutta myös ihan rehellisesti päihteiden kokeilemisinto ja kiinnostus ja sen kokeminen, ettei se ole laitonta niin se oli varmasti yksi iso osatekijä, että ystävien kanssa päädyttiin lähtemään. (Johanna 37)

Suorittaja käyttää päämäärätietoisesti kannabista koko matkansa ajan, eikä muulla tekemisellä tai kokemisella ole juurikaan painoarvoa.

Ei siellä kyllä hirveesti muuta tehty, kun kokeiltiin eri kannabislaatuja. Joo, ei käyty museoissa eikä mitään vaan käytiin ostamassa eri kannabislaatuja ja meillä oli kotimajoitus niin siellä sitten yhdessä testailtiin näitä ja en kyllä siitä matkasta muuta muistakaan. (Johanna 37)

Vaikka suorittajan päämäärä on pelkästään nauttia kannabisvalmisteita matkansa aikana, ei se tarkoita, että tämän kokemukset ja tunteet olisivat iloisia ja nautinnollisia, kuten Pentin ja Johannan tarinoista käy ilmi.

Mitäs meitä oli, kaksi *miestä* ja kaksi *naista* ja me ajettiin suoraan Christianiaan ja sit siellä käytiin ostamassa ja sit me polteltiin siinä autossa, ja oliko siinä niin että kaveri meinas joutua, joutuks kaveri putkaan tai jotain ja sit me säädettiin ja saatiin se sieltä pois. Ja sit mentiin johonkin hotelliin ja käryteltiin oikein urakalla ja sit semmosta mitä nyt miesten ja naisten välillä tehdäänkään ja sitten seuraavana päivänä taidettiin mennä takaisin sinne Christianiaan ja se vähän niinkun alkoi tuntua tunkkaiselta ja kyllästyin siihen niinkun tunkkaiseen hämäreimeininkiin ja tuumittiin, että eiköhän tää nyt riitä tää väsyneiden hippien kanssa pyöriminen, et se touhu ei kuitenkaan silleen koskaan niinkun purru. (Pentti 64)

Kyllä aika suorittavaa täytyy sanoa, että ei ollu sillä tavalla jos vertaa vaikka alkoholin käyttöön, että lomamatkalla juodaan kun käydään nähtävyyksiä katsomassa niin voi vaikka käydä kaljan juomassa niin vertaisin tätä siihen että suomalainen lähtee vanhaan aikaan Viroon vetämään perseet niin samalla tavalla me lähdettiin Hollantiin olemaan ihan todella pilvessä. Ja myöskin ylilyöntejä tuli, että ne on tietenkin jäänyt mieleen että ystävä poltti aivan liikaa kannabista ja oli peloissaan ja häntä sitten siellä Amsterdamin kaduilla koetettiin saada olemaan jonakin että oli kyllä suorittavaa. (Johanna 37)

Suorittajan ystävien kohtaamat vastoinkäymiset, joihin runsas kannabiksen käyttö liittyy, luovat tarinoihin negatiivista sävyä. Seksuaalisia kokemuksiakin kuvataan vain lähinnä tekemisenä, ja Johannan tarinassa verrataan omaa päihdeorientoitunutta tyyliä alkoholin perässä Viroon matkustaviin suomalaisiin tavalla, josta ei myöskään piirry kovin positiivista kuvaa. Suorittajalla ei ole itsestään kovin miellyttävää kuvaa turistina olostaan, vaan hän näkeekin itsensä häiritsevästä tekijänä, joita paikallisetkin ”katsovat kieron”.

Koin että olimme häiritseviä turisteja, että vaikka kannabis oli ja on Hollannissa laillista niin koin että paikalliset varmaan toivoisi että kannabista käytettäisiin niissä kahviloissa mitkä on niille varattu, että mehän nuorina *hölmöinä* turisteina poltettiin pilveä ihan missä sattuu ja tuntui, että paikalliset kyllä katsoi vähän kieron. (Johanna 37)

Kannabisturistin narratiivinen suorittajan identiteetti rakentuu voimakkaasti kannabiksen systemaattisen käytön ympärille koko kannabismatkan ajan, eikä muulla tekemisellä kuin kannabiksen käytöllä ole väliä. Runsaaseen kannabiksen käyttöön liittyy samalla negatiivissävyytteisiä ja jopa ahdistavia muistoja. Ajan kulumisen ja tapahtumien muistelu kymmenien vuosien taakse on voinut värittää tarinoita ja tuoda niihin uutta näkökulmaa, mitä ei tapahtumahetkellä ollut. Oma ehkä huoletontakin käytöstä katsotaan eri tavalla, ja nähdään sen takia nuori itsensä jopa hieman naurettavassa valossa. Tai ettei kannabiksen polttelu ”väsyneiden hippien kanssa” oikein koskaan ”purrut” oikeasti. Suorittaja on kyllästynyt käymään kannabismatkoilla, ja puhuu samalla itseään pois hölmön nuoren pilvenpolttelijan identiteetistä, jollaisena pitää nuoruuden itseään.

5.3 Tapahtumamatkailija

Kolmanneksi kannabisturistin narratiiviseksi identiteetiksi analysoin tapahtumamatkailijan. Tapahtumamatkailijan tyyppikertomuksessa henkilön matkakohde valikoituu tarkasti sen mukaan, missä voi osallistua haluttuun musiikki- tai kannabistapahtumaan. Hän matkustaa yksin tai yhdessä ystävien kanssa.

No kai se aikanaan lähti siitä että Hollantiin oltiin menossa ja katsottiin, että siellä olis *musiikkitapahtumia*. Oli toki muuallakin Euroopassa mutta sitten tota Amsterdamissa oli sellainen hyvänoloinen tapahtuma ja teki mieli lähteä kun siellä kannabis on niin vapaassa käytössä ja teki mieli sen takia lähteä käymään siellä ja muuten kattoo sitä menoa. (Mikko 38)

Tapahtumamatkailijasta on mukavaa, jos kannabis on laillista matkakohteessa, mutta se ei ole hänelle välttämätöntä. Tapahtumamatkailija käyttää aktiivisesti kannabista tapahtumien aikana, kuten muukin tapahtumakansa:

Mähän olin musiikkitapahtumassa Belgiassa viime kesänä Antwerpenissä et eihän se sielläkään oo laillista, tai niinkun laillista myydä ja kyl vaan porukka käyttää (Mikko 38)

Tapahtumamatkailija on sosiaalinen tyyppi, ja löytää seuraa, vaikka lähtisi matkalle yksin. Ihmisiin tutustuminen ja heidän kanssaan seurustelu tapahtuman aikana tuovat hänelle positiivisia yhteisöllisyyden kokemuksia sekä kestäviä ystävyysuhteita. Esimerkkeinä Samin ja Mikon ajatuksia:

Kiinnosti, että tapaisi ehkä samanhenkistä porukkaa (Sami 30)

Kerran sit kun lähin Budapestiin festivaaleille ja mulle rupes kaks äijää vittuilee, että mulla on maksipaikka koneessa kun mulle oli arvottu siihen siiven luokse sellainen iso paikka en ollut itseasiassa edes maksanut siitä paikasta mutta nyt ollaan viis kuus vuotta oltu niiden äijien kanssa helvetin hyviä kavereita. Kaikkia aina tapaa tuolla reissuilla ja muuta. (Mikko 38)

Yhteisöllisyys on tapahtumamatkailijalle erityisen tärkeä asia, ja Samin tarinasta voidaan huomata, että kannabistapahtumissa kävijäkunnan sosioekonomiset ja kulttuuriset taustat ovat usein hyvinkin erilaisia. Kaikista erilaisuuksista huolimatta, kannabis kuitenkin yhdistää tapahtumakansan:

Sen huomasin että siellä on vielä hauska se kannabiksen käyttäjäkunta kun esimerkiksi Spannabiksessa on tosi iso kontrasti kun siellä istuu se rasta, kenellä on rastat nilkkoihin asti samassa pöydässä sen jätkän kanssa kellä on se puku päällä. Ja ne molemmat polttaa jointtia, niin se on jotenkin sellainen hauska kontrasti. Siellä on

ihmisiä niin monesta eri osa-alueesta ja eri tilanteesta ja taustat on tosi erilaiset, mutta sitten yrtti yhdistää, niin sanotusti. (Sami 30)

Tapahtumamatkailija on sekä yhteisöllinen että vieraanvarainen, hän jakaa mielellään neuvoja kannabiksen ostamisen suhteen – myös haastattelijalle, kuten Mikko:

Tsekissä se on taas hyvin rajalla et onko se laillista, ja siellähän se on täysin dekriminisoitua mutta Prahassakin on, et kirjoita vaikka Googleen että "How to get cannabis ja Prague" niin sulle tulee ensimmäisenä baarin nimi mistä sä meet soittaa ovikelloo sit ne sanoo sulle, että pitää mennä juomaan tuoppi tiskille ja sit se näyttää et mee tuonne ja sit sieltä avaa semmonen mummo jonkun repun ja ottaa sieltä laatikon, josta saat sitten valita. (Mikko 38)

Tapahtumamatkailija suunnittelee jo mielessään uusia reissuja, tai on jo varannut lentoliput sekä tapahtumaliput tuleviin musiikki- ja kannabistapahtumiin.

”Joo, kyllä sanoin *tyttöystävälle*, että mä lähen lokakuussa Hollantiin taas. Mä lähen viikoksi, siellä on *musiikitapahtuma* niin sinne viikoksi. Ja syy on se miksi sinne lähen, että taas saa mennä polttelee. (Mikko 38)

Tapahtumamatkailijan identiteetti rakentuu tiiviisti yhteisöllisten kannabis- ja/tai musiikitapahtumien ympärille, joissa on mahdollista käyttää kannabista. Sosiaalisuus ja seurustelu kuuluvat olennaisena osana tapahtumamatkailijan identiteettiin, ja tämä solmii ystävyysuhteita ja jakaa auliisti tietojaan kannabiksen hankkimisesta myös muille. Tapahtumamatkailijan matkamuistot ovat yksinomaan positiivisia ja tulevaisuuden matkojen suunnittelusta kuuluu innostus.

5.4 Kerholainen

Neljäs kannabisturistin narratiivisen identiteetin tyyppikertomukseni tutkimuksessa on kerholainen. Tyyppikertomuksessa yksin tai yhdessä liikkuva kerholainen matkustaa matkakohteeseen viettääkseen aikaansa paikallisella kannabisklubilla (*social club*), nauttiakseen laadukasta kannabista ja seurustellakseen muiden kannabisklubilla kävijöiden kanssa. Hän saattaa myös viedä kannabista ulos klubilta, mutta tiedostaa, että siitä voi saada rangaistuksen, mikäli jää kiinni.

Sitten on Espanja mistä mä tykkään missä mä oon paljon käynyt Barcelonassa et mulla on niihin kannabisklubeihin sit jäsenyyksiä, mut sit taas noi on yksittäisiä matkoja mitä

mä oon tehnyt. Eniten mä haluisin Suomeen kannabisklubin, social clubin, ne on parhaat ja ylivoimaisesti parhaita ja jopa coffeeshoppia parempia. (Esa 32)

Sehän on tosi suorasukainen toimitus lopulta, sitten kun vaan itsensä sinne klubille löytää niin sitten se on valitset siitä mitä haluat ja meet joko chillaillee sinne tai sitten jos ihan lakikirjan mukaan mennään Espanjassa niin sitä ei saisi viedä sieltä klubilta pois, että siitä voi tulla huonolla tuurilla sakot, jos sattuu poliisi tulemaan niin voi, mutta en oo ikinä kuullut että olisi sattunut semmoista. (Sami 30)

Espanjalaiset kannabisklubit ovat kerholaisen suosiossa. Klubeissa viehättävät hyvälaatuinen kannabis, jonka tärkeys on toistuva aihe kertomuksissa, yhteisöllisyys, vieraanvaraisuus ja että kerholainen kannabiksen käyttäjänä kokee itsensä normaaliksi muiden seurassa. Samin tarina klubille sisään autettavasta mummosta luo kuvan klubista turvallisena tilana ja siellä käymisen tavanomaisena toimintana ihan kaikille kansalaisille ikään, sukupuoleen ja terveydentilaan katsomatta. Kerholaisen kannabismatka kannabisklubeille on täynnä positiivisia kohtaamisia, hyvää mieltä ja empatiaa muita ihmisiä kohtaan, kuten Esan ja Samin tarinoissa:

Siellä (kannabisklubilla) on huomattavasti halvempaa ja hyvin kasvatettu ja se oli jännä joo. Yhteisöllinen fiilis et aina pelattiin shakkia ja poltettiin pilveä. [nauraa] (Esa 32)

Siellä voi 80-vuotias mummo tulla rollaattorilla ja se pitää sen klubin työntekijän tulla auttamaan se sisään, että se saa illalla unen tai sillä on joku vaiva mikä sillä mummosta tai papalla voi olla. Että, on se niin normalisoitua (kannabiksen käyttö) siellä ehkä se yllätti eniten, kuinka loppujen lopuksi lainausmerkeillä normaalia se oli. (Sami 30)

Vastinpari normaalina pidetylle ja tavanomaiselle toiminnalle on kerholaiselle kotimaassa tehty kannabispoliitiikka, jossa kannabiksen käyttäjä on rikollinen. Esa toi jo aikaisemmassa tarinassaan esille halun saada kannabisklubeja myös Suomeen, ja Sami taas haaveilee muutosta Espanjaan:

Ja kyllähän se kiehtoi Espanjassa asuminen tietenkin muutenkin ihan täyspäiväisesti pelkästään senkin takia, että siellä on omaan käyttöön kasvatus dekriminalisoitu ja pystyi tosiaan sieltä klubilta hakemaan silloin kun siltä tuntuu, että se on niin normalisoitua siellä, verrattuna tänne, kun se on sitten täysin kriminalisoitua niin. (Sami 30)

Kannabiksen laillisuus ja yhteisön hyväksyntä kuuluvat vahvasti kerholaisen tyyppikertomukseen samoin kuin kannabisklubilta saadut positiiviset yhteisöllisyyden kokemukset ja turvallinen laadukkaan kannabiksen nauttiminen. Kerholaisen haaveet liittyvät kannabiksen hyväksytyyn käyttämiseen ulkomailla ja kotimaassa.

Analysoin haastateltavieni puheesta yhteensä neljä narratiivisen identiteetin tyypikertomusta, joissa esiintyvät nautiskelija, suorittaja, tapahtumamatkailija ja kerholainen. Nautiskelijan identiteettiin kuului ennen kaikkea kannabiksesta nauttiminen, niin ruumiillisesti kuin henkisesti liittämällä kannabis yhteen muun muassa ruoan, kauniiden maisemien ja tanssimisen kanssa. Tapahtumamatkailija ja kerholainen olivat identiteeteiltään melko samanlaisia; yhteisöllisiä, empaattisia ja vieraanvaraisia. Kerholainen piti myös erityisesti laadukkaasta kannabiksesta. Suorittaja puolestaan muisteli parin vuosikymmenen taakse kannabismatkojaan, joilla pääsy isoon kannabisresurssiin oli ollut matkan ykkösmotivaattori. Paras kannabislajike ei matkalla selvinnyt, mutta nuoruuden itseä katseltiin hieman kyllästyneessä jopa naurettavassa valossa, ja negatiiviset tapahtumat olivat jääneet mieleen. Kaikille narratiivisen identiteetin tyypikertomuksille oli kuitenkin jokseenkin tärkeää saada yhteisön hyväksyntä kannabiksen käytölle.

6. IDENTITEETTIDISKURSSIT

Tässä luvussa tarkastelen haastateltavieni puheessa voimakkaimmin esiintyviä identiteettidiskursseja. Tarkastelen narratiivisten identiteettien tyypikertomuksia sekä koko haastatteluaineistoa saadakseni kattavan analyysin. Kielellinen ja sosiaalinen toiminta limittyvät diskursseissa toisiinsa, mutta vaikka ne aineellistuvat kielellisesti, ei niiden valta palaudu pelkästään kieleen, vaan myös näkymättömiin tai itsestään selviin normeihin ja toimintamalleihin sekä siihen, mitä saa sanoa ja mitä ei. Kielenkäytöllä on kyky rakentaa sosiaalista todellisuutta, ja kieltä käyttäessä muokataan ja kuvataan puheen aihetta samoin kuin toisiamme sekä itseämme, kulttuurisia ja sosiaalisia toimintatapoja ja rakenteita. Diskurssien valta on niiden kyvyssä esittää tapahtumat ja ihmiset tietynlaisesta näkökulmasta kuin ne olisivat *tosia* ja *tapahtuneita*. (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s.71–73.) Tietty diskurssi tuo esiin aina vain sille diskurssille kuuluvan näkökulman jättäen muut pois. Samalla tavalla diskurssit voivat joko korostaa tai sivuuttaa maailman ilmiöitä ja ihmisiä (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 77).

Kannabisturistien toiminta, eli kannabiksen käyttö, poikkeaa yleisesti suomalaisessa yhteiskunnassa hyväksytystä toiminnasta. Poikkeava käytös asettaa heidät kulttuurisesti yhteiskunnan marginaaliin. Identiteettidiskursseja avatessani keskityn puheessa esiintyviin tarinan kohtiin, joissa tätä marginaalia määritetään ja tuotetaan, etenkin niihin jännitekohtiin, joissa kannabisturistien oma käsitys itsestä kohtaa ulkoapäin asetetun ja synnyttää paikan selonteolle, neuvottelulle ja uudelleen asemoinnille. (Jokinen, Huttunen, & Kulmala, 2004, s. 9.) Marginaalissa olo on sivussa tai reunalla olemista jostakin keskuksesta. Marginaali ei ole essentiaalinen, vaan juuri eristynyt suhteessa keskukseseen, jolloin keskuksen ja marginaalin suhde on väistämättä myös valtasuhde (Jokinen, Huttunen & Kulmala, 2004, s. 12). Keskus sijaitsee kannabisturismin kontekstissa suomalaisessa yhteiskunnassa sosiaalisesti ja oikeudellisesti hyväksytyssä toiminnassa.

6.1 Oikeudellis-moraalinen diskurssi

Käsittelen ensin voimakkainta valtakurssia, jolle annoin nimeksi oikeudellis-moraalinen diskurssi. Diskurssi näyttäytyi eniten analysoidessani kannabisturistien narratiivisten identiteettien tyypikertomuksia. Huomioin miten laillisen ja laittomuuden teemat toistuivat

jollain lailla tyyppikertomukseen katsomatta. Niihin liittyi samalla vahvasti kokemus oikeasta ja väärästä, eli kokemus moraalista. Moraali kuitenkin eroaa juridisesti määräytyistä laeista niin, ettei kukaan varsinaisesti laadi moraalिसääntöjä. Silti moraalinäkökulmista käsin voidaan arvioida niin säädettyjä lakeja kuin yhteisöjen tapojakin. Siksi moraali sijoittuu johonkin juridisten lakien ja yhteisöjen tapojen välille (Kirjavainen, 1996, s.1). Moraalia voidaan pitää empiirisenä ilmiönä, jossa arvioidaan henkilöiden toimintaa, jota luotsaavat oikeina ja hyvinä yleisesti nähnyt säännöt ja käsitykset (Haapasalo, 2017).

Oikeudellis-moraalinen diskurssi juontaa juurensa aina kieltolakien ja raittiusliikkeiden (s.21) aikaan, jolloin kannabiksesta, joka aikaisemmin oli ollut lääke ja nautintoaine, tehtiinkin laitton päihde ja kannabiksen käyttäjistä, jotka aikaisemmin olivat olleet sairaita ja tavallisia ihmisiä, tehtiinkin nyt rikollisia. Huomattavaa on, että kannabiksen kieltolakia argumentoidaan samalla tavalla, miten alkoholin kieltolain puolesta argumentoitiin ennen. Alkoholin kieltolain on myöhemmin todettu lähinnä lisänneen yhteiskunnan ongelmia sekä rapauttaneen kansalaisten moraalialia (s.21).

Vaikka kannabisturismissa itsessään ei ole mitään laitonta, voi siitä puhuminen saada aikaan muissa ihmisissä reaktioita, jotka voivat johtaa ei-toivottuihin leimaantumisen kokemuksiin. Kuten Aapon vastauksessa kysymykseeni, miten hän ajatteli, että ystävät, läheiset tai muut ihmiset olisivat suhtautuneet, mikäli hän olisi kertonut heille olleensa kannabisturisti:

..äiti sai tietää tossa, on siitäkin jo pari vuotta aikaa, että mä käytän kannabista ja ei suhtautunut siihen kauheen hyvin. Tyyliin että se pelkäs että musta tulee narkkari [naurua] että en usko että hirveen hyvin olis vanhemmat ja varsinkaan isovanhemmat saati olis ollu vielä pahempi reaktio se. Että ne on aika semmosia vanhoillisia [kiusaantunutta naurua] (Aapo 22)

Aapon sanojen mukaan äiti pelkäsi, että pojasta tulee narkkari, jolloin Aapon identiteetti on leimaantunut. Leimattu identiteetti on itsessään kategoria, johon on liitetty epätavallisen paljon voimakkaita, kielteisiä kuvauksia. Kategorisointi on yleensäkin eron tekemistä ja stereotyyppisten ihmiskuvien luomista. Stereotyyppit puolestaan perustetaan vastakohtapareille kuten työtön ja työssäkäyvä tai narkkari ja henkilö, joka ei käytä huumeita. Ominaisuudet, joita hyväksytty kategoria pitää sisällään mittaa ja määrittelee vähäosaisemman kategorian, jolloin kategoriassa oleva henkilö määritellään toiminnaltaan tai

ominaisuuksiltaan poikkeavaksi verrattuna tavalliseen. (Hall, 1999, s. 139–222; Juhila, 2004, s. 25.)

Kannabiksen käyttämiseen liittyy suomalaisessa yhteiskunnassa sosiaalinen stigma, vaikka henkilö käyttäisikin sitä laillisesti kannabiksen laillistaneessa valtiossa, kannabiskahviloissa tai kannabisklubeilla. Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen mukaan stigma tarkoittaa henkilöön liitettyä kielteistä mielikuvaa, joka on liitetty tähän toiminnan, sairauden, taustan, tai olemuksen takia. Stigma ilmenee yleensä syyllistämisenä, ennakkoluuloina tai kohteluna, jota voidaan pitää syrjivänä ja epäoikeudenmukaisena (Strand). Tohtori Joseph J. Palamarin (2013) mukaan yleensä henkilöt, jotka leimaavat päihteiden käyttäjiä voivat itse olla kouluttamattomia siitä mitä päihteiden käyttö oikeastaan tarkoittaa. Uskomukset ja mielipiteet, jotka on johdettu väärästä tiedosta voivat vaikuttaa kielteisesti päihteiden käyttäjiin, joten julkisen terveydenhuollon tulisi sivistää ihmisiä päihteiden käytöstä nykyistä objektiivisemmin ja kohdella käyttöä enemmän terveydellisenä kuin moraalisenä toimintana.

Kannabisturismin stigma näyttäytyy, kun turisti toimii poikkeavasti, eli toisilla säännöillä, kun mitkä kotimaassa ovat hyväksytyjä. Silloin hän rikkoo yhteisön sosiokulttuurisia normeja. Kannabisturisti voi leimautua narkkarin identiteettiin, jos hän kertoo avoimesti päihteisiin liittyvistä kokemuksistaan. Narkkarin leimaan taas kiteytyy ajatus ihmisen yhteiskunnallisesta epäonnistumisesta, joka on vastinpari länsimaiselle ajatukselle yhteiskunnallisesti onnistuneesta ihmisestä (ks. Weber) ja toiminnasta yhteisön moraalissäätöjen mukaan.

Useampi haastateltavien vastaus käsitteli perheen tai lähipiirin mahdollista leimaavaa suhtautumista kannabisturistiuteen, kuten Leea mainitseekin kommentissaan:

..sellaiset ystävät ketkä ei tiedä (kannabiksen käytöstä) niin en heille maininnut. En jaksakaan sellaista syyllistämistä, että ”hyi hyi sä teet nyt pahasti ja susta pitäis soittaa poliisille” koska kuitenkin sit yleensä tään tyyliset ihmiset saattaa viikonloppuisin vetää pään täyteen viinii, ja mun mielestä sekin on sellaista että ”hyi hyi susta pitäis ilmoittaa poliisille” meininkiä [naurua]. (Leea 31)

Leea kuitenkin puhui leimautumista vastaan ja vertaili läheistensä mahdollista moralisoivaa puhetta itseään tai kannabiksen käyttäjiä kohtaan samojen ihmisten humalahakuisella viikonloppukäyttäytymisellä, joka taas nauttii yhteiskunnan hyväksyntää.

Lähes kaikissa haastatteluissa puhuttiinkin alkoholin laillista diskurssia vastaan, kun kannabista verrattiin alkoholiin päihteenä. Moni kertoi lopettaneensa alkoholin juomisen joko kokonaan tai vähentäneensä sitä reippaasti aloitettuaan kannabiksen käytön, kuten Mikko:

Voin sanoa et oon vähentänyt alkoholin käyttöä et en hirveesti juo alkoholia et sitten kun jossain meen ja viihdyn niin ennemmin kannabiksen parissa että ennemmi näin päin, et se ei poista estoja eikä silleen sekoita päätä niin se on ainakin itelle henkilökohtaisesti parempi vaihtoehto. (Mikko 38)

Kaikki haastateltavat eivät jättäneet kannabistarinoitaan kertomatta läheisilleen, mutta niitä voitiin hieman muunnella sopivammaksi kohdeyleisön korville, kuten Pentin kommentista käy ilmi. Loppuun hän myös heittää vitsin, että olisi kieltänyt käyneensä kannabismatkalla, jos oikeuslaitoksen edustaja, eli poliisi olisi sitä häneltä kysynyt:

..kyllä sitä aina pikkusen muuttaa tarinaa että mutta se on edelleen ettei sillä oo mitään häpeilyä asian suhteen että toisten ihmisten kanssa jutellaan pikkusen eri tavalla että saadaan se yhteyspinta mikä sen ihmisen tai ryhmän kanssa on niin sovitetaan siihen et ei mitään salailua. Tietysti jos poliisi olis kysynyt, niin olisin tietenkin kieltänyt. (Pentti 64)

Leea jatkaa vastapuhetta myös uusien keinoin, mutta käyttäen samoja argumentteja kuvaillakseen itseään, kuin keneksi tahansa tavalliseksi henkilöksi. Vastapuheeseen ja leimattuun identiteettiin liittyy usein toiseuden (Hall, 1999, s. 77–84) kokemuksia, jolloin ”toiset” ovat niitä, joita pidetään yhteiskunnassa tavallisina, mutta joihin ei itse kuulu. Henkilö kuitenkin pitää usein itseään tavallisena, vaikka muut eivät näe häntä samalla tavalla, siksi toiseuteen kohdistuva vastapuhe usein keskittyy tavallisuuden korostamiseen (Juhila, 2004, s. 20–32), kuten Leean kommentissa:

Kun ajattelen itseäni niin mulla menee hyvin, mä oon vakituisessa työssä ollut monta vuotta, mä oon korkeakoulutettu, muutenkin koen, että olen hyvä ihminen. Mä en ole ikinä eläessäni yhtäkään sakkoo tai ylinopeussakkoo saanut tai mitään. En oo ollut tekemisissä poliisin kanssa. Siks mun mielestä on surullista tai harmillista sit jos tietyt tai tietynlaiset ihmiset sais tietää että polttaa niin sitten leimataan semmoseks, että sinäkin senkin kakkosluokan kansalainen et sä voi olla meillä töissä jos sä vapaa-ajalla poltat kannabista. (Leea 31)

Puheessa esiintyvät ”tietynlaiset ihmiset” tulkitsen puheessa niin sanotuiksi yhteiskunnan ”tavallisiksi”, jotka eivät kuulu kannabiksen käyttämisestä hyväksyvään piiriin, johon Leea itse kuuluu. Yhteiskunnan tavallisten, heidän, jotka myös nauttivat yhteiskunnan

hyväksyntää, kuviteltu moraalinen ääni tuomitsee Leean puheessa niin Leean kuin muutkin kannabiksen käyttäjät yhteiskunnan marginaaliin ”kakkosluokan kansalaisiksi”, jotka eivät ansaitse saada edes töitä rikollisuutensa takia.

Kannabisturismin stigma voi olla myös sisäistetty. Haastateltavistani Sami puhui kannabisturismin stigmasta ”pienenä kaksoiselämänä”, jonka tulkitseen tässä kontekstissa sisäistetyksi rikollisen identiteetiksi, sillä hän mainitsee myös miltä kannabiksen käyttö hänen kohdallaan poliisin silmissä näyttäisi. Kommentista käy myös ilmi, että sisäistetty rikollisen identiteetti oli tehtyjen kannabismatkojen myötä alkanut lieventyä. Tähän oli vaikuttanut se, miten Sami oli kokenut kannabiksen käytön normaaliksi toiminnaksi kohdevaltioissa, eikä siksi enää syyllistänyt itseään niin paljon kuin ennen.

Näki miten normalisoitua se on ja kaikkea niin olen kokenut että olen pystynyt täällä Suomessakin olemaan ja elämään vähän vapaammin että en ole jaksanut enää stressata siitä (kannabiksen käyttö) niin paljoa enää, mutta tietenkin mulla on aina ollut sellainen tiedätkö kun puhutaan sellaisesta pienestä kaksoiselämästä niin se on pidemmän päälle aika raskasta ja sitten kun on vielä *aseisiin liittyvä harrastus* ja ei sovi ollenkaan yhteen sitten niinkun poliisin silmissä niin se on ollut aina stressaavaa että.. mutta se on rentouttanut minun otetta siihen. (Sami 30)

Huomionarvoista on, että kaikki haastateltavani halusivat kannabiksen joko lailliseksi tai dekriminoiduksi Suomessa, ja aiheesta puhuttiin samassa haastattelussa yleensä useammin kuin yhden kerran. Myös THL:n kanta kannabiksen suhteen, kuten muidenkin laittomien päihteiden, on rangaistavuuden poistaminen (s. 26). Usea haastateltava kertoi allekirjoittaneensa lakialoitteen kannabiksen laillistamisesta (s.25). Haastateltavistani Anna haluaisi, että Suomessa kannabis dekriminoidaisiin. Laillistamista hän ei halua, sillä ei usko Suomen olevan siihen vielä valmis vanhemman ikäpolven moraalikäsitteiden vuoksi.

Mutta se jos sie käytät sitä (kannabista) niin ei siitä pidä rangaista, varsinkin jos sulla on päihdeongelma niin se rangaistus ei tule auttamaan, vaan sin pitää saada apua tuomitsematta tai ehkä sitten kun Suomi on valmis ja vanha ikäpolvi lähtee pois niin ehkä sitten. (Anna 30)

Annan puheessa suomalainen yhteiskunta ei pidä kunnolla huolta kansalaisistaan, sillä päihdeongelmasta kärsivää rangaistaan, vaikka tämä tarvitsisi apua. Yleisesti ottaen suomalaisten asenteet ovat kuitenkin jo myönteisempiä kannabista kohtaan, kuin koskaan

aikaisemmin (s. 23–24), ja myönteisyys todennäköisesti lisääntyy myös tulevaisuudessa, mielipidemittausten ollessa, koko ajan enemmän positiivisia kannabiksen suhteen.

Tyypikertomuksista eniten samassa linjassa oikeudellis-moraalisen diskurssin kanssa oli suorittaja, joka katseli omaa nuoruuden runsasta kannabiksen käyttöään vuosikymmenien taakse. Vaikka suorittajan identiteettiä värjättivätkin kannabiksen runsaaseen käyttöön liitetyt negatiiviset kokemukset, eivät ne kuitenkaan radikaalisti eroa yleisesti hyväksytyjen päihteiden liikakäytöstä kerrottavista tarinoista. Suorittajan hieman moralisoiva puhe nuoruuden minäänsä kohtaan sitä vastoin sitoo keskustelua yhteen oikeudellis-moraalisen diskurssin kanssa.

Oikeudellis-moraalinen diskurssi on ehdottomasti valtakurssi, sillä Suomessa kaikki kannabikseen liittyvä keskustelu on määritelty vahvasti oikeudellisesti. Henkilö, joka rikkoo tätä yhteiskunnallista normia, toimii valtakurssia vastaan ja menettää tällöin valta-asemansa ja päätyy marginaaliin. Kuitenkin kannabisturistit ottavat tätä valtaa takaisin itselleen samoin sanankääntein, miten muista sallituista päihteistä, kuten alkoholista puhutaan. He asemoivat itseään uudelleen hyödyntäen jo olemassa olevaa diskurssia. He rinnastavat kannabista hyväksytyihin päihteisiin ja kyseenalaistavat sitä, miksi toiset päihteet on sallittuja ja toiset taas eivät samalla, kun puheessaan oikeuttavat omaa toimintaansa kannabisturisteina. Haastateltavat myös puhuvat leimattuja rikollisen ja narkkarin identiteettejä vastaan ja kuvaavat itseään ja muita kannabiksen käyttäjiä omilla ehdoillaan. Kannabisturistien oma sisäinen tarina ei tue yhteiskunnan ja yhteisön ulkopuolelle jäävän rikollisen ja narkkarin leimattua identiteettiä. Puhe jää kuitenkin pimentoon, sillä sitä ei voi nähdä eikä kuulla missään.

6.2 Terveydellinen diskurssi

Toisen valtakurssin nimesin terveydelliseksi diskurssiksi. Keskustelu terveyden edistämisestä kannabiksen avulla ulottaa juurensa jo aivan ensimmäisiin kasvista kirjoitettuihin teksteihin (s.11), ja Suomessakin potilaan on mahdollista saada laillista lääkärin määräämää kannabisvalmistetta (s.15). Hankalasti saatavan kannabisvalmistereseptin vuoksi itselääkintä on monelle tutumpi ja helpompi vaihtoehto. Kannabismatkoilla lääkkeen virkaa toimittavaa kannabista saa hankittua helpommin myös lakien puitteissa.

Tyypikertomuksia määritellessäni en luonut omaa tyypikertomusta terveydellisistä syistä matkustavalle kannabisturistille, vaikka siihen tarvittavia osasia haastateltavieni puheessa esiintyikin. Lääkekannabista käsittelevät tarinat olivat joko liian repaleisia tai limittyivät liian vahvasti muihin tyypikertomuksiin. Terveydellinen diskurssi ei vaikuttanut haastateltavien identiteetteihin, ja vain yksi haastateltava kertoi käyttävänsä kannabista lääkinnällisiin tarpeisiin, muttei kuitenkaan tuonut asiaa esille kannabismatkoista puhuttaessa.

Kannabiksesta ja terveyteen liittyvistä asioista puhuttiin usein, mutta haastateltavien omaa kuvaa itsestä se ei juurikaan koskettanut. Tästä voin päätellä haastateltavieni olevan suhteellisen perusterveitä.

Haastateltavistani Sami aukaisi keskustelun lääkärin reseptillä saaduista vahvoista kipulääkkeistään, joihin hän myöhemmin tuli riippuvaiseksi. Hän kertoo päässeensä irti lääkekoukusta kannabiksen avulla.

Olen ollut *onnettomuudessa* ja mulla on *onnettomuudesta johtuva vamma*, ja sitä kautta sitten oli vahvat opiaattilääkityksen tiettenkin pitkän aikaa ja sitten koukutuin niihin opiaattilääkkeisiin, ja sitä kautta sitten kaveri vinkkas kannabiksesta sitten, että siitä vois olla niinkun apua ja sen jälkeen oon omatoimisesti sitä sitte käyttänyt lääkinnällisesti ilman reseptiä. Hyvinkin läheinen suhde on että, ja kokenu että elämänlaatu on paljonkin parantunut sen jälkeen varsinkin, kun ei oo tarvinnu käyttää mitään opiaattipohjaisia lääkityksiä tai mitään lääkkeitä. (Sami 30)

Terveydellisessä diskurssissa opiaattien käytöstä ja kipulääkeriippuvuudestakin voidaan puhua melko neutraaliin sävyyn, eikä riippuvaista leimata narkkariksi ja tyrkätä yhteiskunnan marginaaliin, sillä lääke on saatu lääkärin määräämällä reseptillä. Opiaattiriippuvuus on Suomessa myös yleisin syy hakeutua päihdehoitoon (Päihdelinkki, 2024). Päihdehoitoon hakeutumisen kynnyksen madaltamisella, ja siten kansanterveyden parantamisella, THL perustelee kantaansa huumeiden ja samalla myös kannabiksen dekriminisoinnille (s. 26). Reseptittömillä kannabisvalmisteilla reseptilääkkeenä määrätystä opiaattilääkkeestä eroon pääseminen taas luo puheessa eräänlaisen diskurssin sisäisen paradoksin, puhujan kokemuksen ollessa elämänlaatua parantava eikä heikentävä.

Terveyspuhetta löytyy kerholaisen tyypikertomuksessa, kun Sami mainitsee kannabisklubilla vierailevat vanhukset, jotka lääkitsevät itseään kannabiksella saadakseen mahdollisesti unenpäästä kiinni tai apua kolotuksiinsa. Kyse on jälleen elämänlaatua parantavasta itselääkinnästä:

Siellä voi 80-vuotias mummo tulla rollaattorilla ja se pitää sen klubin työntekijän tulla auttamaan se sisään, että se saa illalla unen tai sillä on joku vaiva mikä sillä mummolla tai papalla voi olla. (Sami 30)

Esa puolestaan vie keskustelun epäonnistuneeseen kannabiksen kieltolakiin verratessaan kannabiksen rikollisina pidettyjä käyttäjiä niihin kannabiksen käyttäjiin, joille se on reseptilääke:

Mä oon ollut 17-vuotiaasta asti sitä mieltä, että kannabiksen kieltolaki on epäonnistunut, kun eihän se kun tutustui kannabiksen käyttöön niin kyllähän sen heti tajusi, että onhan tää (kieltolaki) nyt ihan naurettava, ja ihan naurettavaa, että osa käyttää kannabista lääkkeenä ja sit toisia laitetaan vankilaan siitä. En ymmärrä. (Esa 32)

Kannabiksen laittomuutta kyseenalaistetaan vetoamalla ihmisten väliseen tasa-arvoisuuteen oikeuslaitoksen edessä jälleen vastapuheella, jolloin kannabiksen kieltolaki nähdään ”naurettavana” ja lain moraalialia arvostellaan. Haastatteluissa terveydellinen diskurssi sitoutuukin tiukasti oikeudellis-moraaliseen diskurssiin puheissa siitä, milloin tavallinen henkilö leimautuukin rikollisen identiteettiin ja miksi toisilla on oikeus käyttää kannabista laillisesti kotimaassa, nauttien samalla myös sosiaalista hyväksyntää, ja toisilla ei.

Terveyttä vaarantavista asioita puhuttiin, kun haastateltavat kertoivat kannabiksesta, jota ei ollut hankittu esimerkiksi kannabiskahvilasta tai kannabisklubilta:

Menin Amsterdamiin, koska siellä saa vapaasti hyvää kannabista ostettua turvallisesti ei tarvii sekaantua mihinkään hämärätyyppien kanssa asioimiseen. Niin se on. Ensinnäkin siellä on monessa muodossa sitä kannabistuotetta valmiina, että ei ite tarvii alkaa mitään säätämään niin sekin oli se mikä vahvasti (matkustus päätöstä) plus se turvallinen ympäristö sen käyttämiseen, oli se varmasti merkittävin. (Anna 30)

Joo kyllä tuli kerrottua monille, että miten helppoa se (kannabiksen ostaminen kannabisklubilta) oli ja miten ihmiset suhtautuu että siitä lähinnä tuli kerrottua ettei se (kannabiksen käyttö) joka paikassa ole niin demonisoitua ja tunsii itsensä kohtuu normiksi, niin se tuli tietenkin kerrottua ja yleisesti ottaen meiningistä millasta se oli, että saa (kannabisklubilta) kohtuu halvalla laadukasta tuotetta, ettei siinä oo mitään ylimääristä, joskus jos kannabis tulee rikollisilta niin ne voi vetää siihen sellaista, puhutaan leissatusta kannabiksesta. Ne voi suihkuttaa siihen sumupullolla jotain myrkkyjä tai jotakin, milloin siihen tulee enemmän painoa tai jotakin tutkimuskemikaalia. Kun ikinä et tiedä, jos ostat kadulta niin et tiiä mitä saat, mutta siellä tiiät aina mitä saat eli tavallaan se on niinku luomutuotetta missä ei oo mitään ylimääristä. (Sami 30)

Terveydellistä turvallisuutta lähestytään terveyttä uhkaavista asioista käsin, joita edustavat kadulla kannabista laittomasti myyvät ”hämärätyypit” ja ”rikolliset” sekä heiltä hankitut mahdollisesti jopa myrkytetyt kannabisvalmisteet. Turvallisuutta sitä vastoin tunnetaan, kun kannabis voidaan hankkia avoimesti paikasta, jossa sitä voi myös käyttää kokematta vaaraa, samalla kun tiedetään tarkasti valmisteiden THC- ja CBD-pitoisuudet.

Terveydellinen diskurssi on valtadiskurssi, joka pitää sisällään lääketieteen, ongelmien medikalisoinnin ja hyvinvoinnin teemat. Matkaillessaan kannabisturisti kokee terveytensä olevan paremmassa turvassa kannabiksen käytön ja ostamisen suhteen kuin kotimaassa, jossa katukaupasta ostettu kannabis koetaan epäluotettavaksi ja jopa vaaralliseksi. Terveydellinen diskurssi kuuluu haastateltavien puheessa, mutta sitä ei juurikaan löydy narratiivisista identiteeteistä.

6.3 Vaiennettu diskurssi

Kolmas diskurssi on vastadiskurssi kahdelle ensimmäiselle. Nimesin sen vaiennetuksi diskurssiksi, sillä se käsittää oikeastaan kaiken haastateltavieni puheen. Suomessa, toisin kuin muualla maailmassa, ei ole tehty akateemista tutkimusta liittyen kannabisturisteihin. Aihe on näkymätön myös suomalaisessa julkisessa keskustelussa, vaikka useat Euroopan valtiot laillistavat kannabista, tuoreimpana Saksa 1.4.2024 (Matikainen, 2024). Tutkimuksessani kannabisturistit kuitenkin pääsevät ensi kertaa ääneen ja heidän olemassaolonsa sekä puheensa tehdään näkyväksi. Useat kannabisturistit ottivat yhteyttä haastattelukutsuuni, ja vaikka jotkut haastateltavat saattoivat aluksi hieman jännittää minulle puhumista, ei moni olisi malttanut lopettaa haastattelua ääneen päästyään. Hyvärisen (2017, s. 21) mukaan joskus ihmiset kertovat mieluummin sensitiivisiä asioita ventovieraalle, kuin läheiselle, sillä he haluavat säilyttää maineensa lähipiirin silmissä. Monelle haastatteluni oli myös ensimmäinen tutkimushaastattelu, johon he olivat osallistuneet. Jo tämä kertoo mielestäni aiheen tärkeydestä itselleen kannabisturisteille.

Pikkusen sitä aina ehkä tiäks kun vieraan ihmisen kanssa juttelee kannabiksesta niin sitte aina vähäsen ei ehkä ihan niin suoraan puhu kun puhuis ehkä sellaiselle kenet tuntee, mutta tuota. Ja muutenkin harvemmin tämmöistä niinkun ensimmäinen kerta itsellekin, että puhuu niinkun tämmöisessä yhteydessä koko asiasta niin vähän uutta itsellekin. (Sami 30)

Haastateltavistani Johanna korosti kannabisturismien tabua ja stigmaattisuutta syyksi, miksei ole päässyt aikaisemmin keskustelemaan aiheesta rehellisesti ja asiallisesti. Hänen mielestään kannabisturistien kokemusten tuominen näkyväksi on tärkeää, kuten myös tarve kertoa omista kokemuksista.

Aihe on tabuinen ja stigmatinen niin kerrankin siitä pääsee rehellisesti ja asiallisesti keskustelemaan niin sehän on valtavan kiinnostavaa, että se minuun vetosi tässä, että ei oo sellaisia päihdetarinoita vaan tehdään sitä tutkimusta mitä tarvitaan ja saa kertoa jollekin näistä kokemuksista niin sehän on ihan mahtavaa, kun kysymys on kuitenkin laittomasta pähteestä niin siitä ei yleensä saa hirveästi puhua. (Johanna 37)

Näkymättömäksi kannabisturistien kokemusten lisäksi julkisesta keskustelusta on jäänyt kannabisturismien elämyksellisyys. Elämys tarkoittaa subjektiivista, emotionaalista ja erityisesti positiivista kokemusta. Elämystä voidaan pitää tapahtumasarjana, joka tekemisen ja kokemisen, myös emotionaalisen kokemisen, kautta tuottaa henkilölle erityisen ja merkityksellisen positiivisen kokemuksen. (Borg, Kivi & Partti, 2002, 25–27.) Elämyksiä esiintyy erityisesti kerholaisen, tapahtumamatkailijan ja nautiskelijan identiteetin tyyppikertomuksissa.

Kerholaiselle ja tapahtumamatkailijalle erityisen tärkeitä asioita ovat kannabiksen käyttöön liittyvät yhteisöllisyyden, sosiaalisuuden ja hyväksymisen kokemukset, joita heidän on mahdollista saavuttaa vain kannabisturisteina. Esimerkkinä uudelleen Leean ja Aapon kommentit nautiskelijan tyyppikertomuksesta:

Kannabiksesta mulla tulee aina mieleen sellainen lämmin ja kesä aurinko, että ehkä sitten se (unelmien kannabismatka) sijoittuis johonkin lämpimään ja miten kannabis siihen liittyy niin heti ekana mulle tuli mieleen rantabaari jossa sit olis kannabiksen poltto-osasto tai joku tila missä voi polttaa ja sit siellä on hyvää musaa ja aurinko laskee ja on lämmin vielä ja sit siellä voi rauhassa polttaa missä saa rauhassa polttaa ja sitten vois vähän tanssia [rentoutunutta naurua] (Aapo 22)

Ihan vaan, jos täällä Suomessa vois lähteä hiihtolomalla laskettelemaan, ja voin tulla mökille ja käydä saunassa ja tehdä ruokaa ja ihan ilman kenenkään tuomitsemista voin polttaa jonkun jointin tai höyrystä tai mitä vaan. (Leea 31)

Leea ja Aapo ovat unelmissaan luoneet todellisuutta, jossa kannabiksen käyttäminen ja siitä saatu nautinnollisuus olisi sulautunut oikeudellis-moraaliseen diskurssiin. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista, sillä kannabiksesta saadun nautinnon kokemus on suomalaisessa yhteiskunnassa moraalisesti väärin. Kannabiksen oikeudellis-moraalisen diskurssin mukaan,

jossa myös lasketaan kannabis samaan sarjaan kovien huumeiden kanssa, kannabiksen käyttäjät syöksyvät turmioon rikollisina ja narkkareina, ja he toiminnallaan haittaavat koko kansakunnan ja valtion toimintaa, tehokkuutta ja turvallisuutta. Siksi kannabiksesta saatu nautinnollisuus on väärin, vaikka sitä käytettäisiinkin laillisesti ulkomailla.

Kannabisturistien puheessa ilmeneviä identiteettidiskursseja ovat julkisessa keskustelussa vallalla olevat oikeudellis-moraalinen ja terveydellinen diskurssi. Kolmas diskurssi on vastadiskurssi, jota kutsun vaiennetuksi diskurssiksi, sillä se ei ole osa julkista keskustelua.

7. YHTEENVETO

Puhe kannabiksesta lisääntyy jatkuvasti. THL:n asennemittaukset osoittavat suomalaisten olevan yhä myönteisempiä imeläntuoksuisen yrtin suhteen, ja koiraa lenkittäessä hajun tunnistaa yhä useammin niin kaupungilla kuin lähiöissäkin. Globaalissa lännessä kannabiksen laillisuus viimeksi Saksa huhtikuussa 2024, ja muutamat muutkin Euroopan valtion seuraavat todennäköisesti piakkoin perässä. Kuitenkaan suomalaisessa julkisessa keskustelussa kannabisturismia ei käsitellä (ellei paria iltapäivälehdien artikkeleita oteta huomioon), puhumattakaan kannabisturistien kokemuksista ja kertomuksista. Halusin tutkimuksellani liittyä julkiseen suomalaiseen kannabiskeskusteluun tuomalla siihen uutta näkökulmaa kannabisturistien kertomusten kautta. Kannabisturismi on Suomessa yhteiskunnallisesti ristiriitainen ilmiö, joten tutkimus voi osaltaan vähentää sitä ympäröivää stigmaa. Kannabisturisti voi olla kuka tahansa tavallinen kansalainen. Matkailun tutkimukselle kannabisturismista tehty Pro Gradu -työ avaa tieteellisen keskustelun ilmiöstä ja kannustaa jatkamaan sen tutkimista.

Tutkimuksessani olen tarkastellut suomalaisten kannabisturistien narratiivis-diskursiivisia identiteettejä. Aineistoni koostui kahdeksasta keräämästäni episodihastattelusta, joissa kannabisturistit pääsivät kertomaan tekemistään kannabismatkoista. Haastattelemani kannabisturistit olivat matkustaneet ulkomaille motivaationaan ostaa ja nauttia kannabisvalmisteita.

Hyödynsin tutkimuksessani Stuart Hallin identiteettikäsitystä sekä määrittelin narratiivisen identiteetin rakentumista. Nämä loivat pohjan, tukivat ja täydensivät osaltaan analyysivaiheessa käyttämäni narratiivis-diskursiivista metodologiaa.

Tutkimukseni osakysymyksiin vastaamalla pystyn vastaamaan päätutkimuskysymykseeni, *miten kannabisturistien narratiivis-diskursiiviset identiteetit rakentuvat*. Ensimmäinen osatutkimuskysymykseni on, *millaisia narratiivisia identiteettejä kannabisturisteilla on*. Kannabisturistien narratiiviset identiteetit rakentuivat ja muokkautuivat tilanteisesti haastateltavien puheessa yhdessä haastattelijan kanssa. Niihin kietoutuivat menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus. Analysoin yhteensä neljä kannabisturistin narratiivisen identiteetin tyyppikertomusta, jotka ovat: nautiskelija, suorittaja, tapahtumamatkailija ja kerholainen.

Mielenkiintoista kannabisturistien narratiivisten identiteettien rakentumisessa oli niiden tilannekohtaisuus ja performatiivisuus. Analysoidessani haastatteluja huomasin, että haastateltavien puheessa saattoi esiintyä yhtäaikaaisesti useita eri identiteettejä, joista osa oli toisilleen ristiriitaisia. Osa identiteeteistä myös kilpaili toistensa kanssa, kuten tapahtumamatkailijan ja kerholaisen identiteetit. Tämä tukee Stuart Hallin ajatusta, etteivät identiteetit ole eheitä kokonaisuuksia vaan alati muuttuvia ja prosessissa. Huomattavaa on myös, että narratiiviset identiteetit rakentuivat melkein yksinomaan hyvillä kokemuksilla ja muistoilla. Tulevaisuudesta haaveiltiin samoilla sanoilla, kuin menneisyyden kokemuksista oli kerrottu. Vain suorittajan narratiivinen identiteetti rakentui osin menneisyyden minän nuoruuden hölmöilynä pidettyjen muistojen päälle, ja siten rikkoi yhtenäisen kuvion pelkästään myönteisestä kannabisturistista.

Haastateltavat kertoivat muistoistaan ja unelmistaan minulle haastattelijana, mutta ennen kaikkea he tarinoivat itselleen, miten heistä oli tullut kannabisturisteja, keitä he olivat nyt ja mihin he ajattelivat olevansa matkalla tulevaisuudessa. Narratiiviset identiteetit rakentuivat myös kannabisturistien tehdessä eroa itsen ja ”toisten” välillä, aivan kuten Stuart Hallin teoriassa. Kannabisturistien kertomuksissa ”me” oli usein nauttivan ja empaattisen kannabiksen käyttäjän identiteetti ja ”muut” hyvin usein syyllistävien ja tuomitsevien ihmisten sekä oikeuslaitoksen edustajien tai itse oikeuslaitoksen identiteetti. ”Toisen” identiteettiä rakennettiin yhtäaikaisesti oman narratiivisen identiteetin kanssa.

Toinen osakysymykseni on, *mitä identiteetidiskursseja kannabisturistit vahvistavat.*

Kannabisturistien narratiivisen identiteetin tyypikertomukset rakennettuani hyödynsin niistä analysoitua tietoa muun haastatteluaineiston lisäksi diskurssianalyysiosuudessa. Analysoin haastatteluaineistostani kolme voimakkainta diskurssia, jotka nimesin: oikeudellismoraaliseksi diskurssiksi, terveydelliseksi diskurssiksi ja vaiennetuksi diskurssiksi. Kaksi ensimmäistä ovat valtakurssia ja kolmas on vastadiskurssi.

Vaikka kannabisturistit eivät varsinaisesti riko mitään lakia matkustaessaan käyttämään kannabista laillisesti, he toimivat suomalaisen yhteiskunnan kirjoittamattomien sääntöjen ja normien vastaisesti ja joutuvat silloin yhteiskunnan marginaaliin. Kannabisturistit eivät kuitenkaan ole mikään sorretti kansanryhmä, vaan kysymys onkin ”sisäisistä toisista” (Hall,

1999, s. 83–84). Mielenkiintoista on, miten pitkään kannabisturistit tulevat pysymään ”sisäisinä toisina”, sillä mielipidekyselyjen tulokset sekä yleinen ilmapiiri Euroopassa ja muualla maailmassa näyttävät kannabismyönteistä tulevaisuutta myös Suomeen. Suomalaisessa julkisessa keskustelussa kannabis kuitenkin mielletään toistaiseksi samaan kategoriaan kovien huumeiden kanssa, eikä esimerkiksi matkailun kontekstissa mediassa ole vielä nähty yhtäkään uutista elämyksellisestä kannabisturismista. Edes kannabisturistien tekemiä arvosteluja kannabiskahviloista ei ole näkössä, saati, että *Cannabis Cupin* voittanutta uutta lajiketta juhlistettaisiin. Urheilukilpailuihin ja musiikkifestivaaleille sekä viini- ja ruokamatkoille lähteneiden turistien kokemuksista voi sitä vastoin lukea useammaltakin suositulta sivustolta.

Tutkimustani voidaan hyödyntää akateemisissa tutkimuksissa, jotka käsittelevät kannabisturistien lisäksi muita yhteiskunnan ”sisäisiin toisiin” liittyviä ryhmiä, kuten uushenkisyydestään tunnettuja ayahuascaturisteja tai psilositybiinisienten perässä matkustavia turisteja. Tutkimukseni osoittaa, että kannabisturistit kertoivat mielellään tarinoitaan, eli syy miksei kannabisturisteja tai heidän kokemuksiaan näy julkisessa keskustelussa löytyy marginaalin ulkopuolelta. Jatkotutkimukselle kannabisturismista varmasti löytyy tilaa ja kenttää nyt, kun keskustelu on avattu. Tutkimusta voisi tehdä esimerkiksi kannabisturismin tulevaisuuden näkymistä. Turismin kannalta olisi kannattavaa tutkia jo etukäteen, ennen kuin kannabis on Suomessa laillistettu, millaisia olisivat kannabismatkailun vaikutukset suomalaisten matkailukohteiden vetovoimaan. Selvitystä voisi tehdä myös siitä, miten paljon kannabismatkailu toisi kansainvälistä matkailutuloa Suomeen. Tutkimusta tai selvitystä tarvittaisiin siitä, miten Suomeen voitaisiin perustaa kannabisklubi sekä miten se käytännössä tapahtuisi. Tutkimusten tuloksista hyötyisivät muun muassa matkailutoimijat, matkailuyrittäjät ja päättäjät.

Kannabisturismin stigmaan ja moraaliseen ilmapiiriin Suomessa voisi pureutua syvemmin. Aiheita voisi lähestyä sosiologian teorioiden, kuten Michel Foucaultin teorian pohjalta. Suomenkielisiä tieteellisiä artikkeleita kannabisturismista, ei ole vielä julkaistu. Kannabisturismin kulttuurihistoriasta löytyy myös tutkimusaiheita. Esimerkiksi tutkimusta suomalaisten *Hippie Trail* -kokemuksista ei ole vielä tehty. Aiheesta voisi tehdä esimerkiksi Pro Gradu -työn. Tutkimus kannabisturismista populaarikulttuurin kontekstissa on kiehtova. Tutkia voisi millä tavoilla kannabisturismi esitetään sarjoissa, elokuvissa ja kirjoissa, vai

esitetäänkö sitä lainkaan. Tästä saisi oivallisen aiheen yhteiskuntatieteiden kandidaatin tutkielmaan. Poliitiikan tutkimuksen kontekstissa Euroopan kannabisturismin politiikka verrattuna Yhdysvaltoihin ja/tai Kanadan politiikkaan olisi myös kiinnostava jatkotutkimus mahdollisuus, vaikka väitöskirjan aiheeksi. Autoetnografista tutkimusta kannabisturistiudesta ei myöskään pidä sulkea pois, jos joku rohkea matkailututkija uskaltaa tieteen vuoksi lähteä uhmaamaan leimattua identiteettiä ja mahdollisia sosiaalisia sanktioita.

KIITOKSET

Lämmin kiitos kaikille, jotka ovat osallistuneet ja vaikuttaneet tutkielmani valmistumisprosessiin. Erityisesti haluan kiittää prosessiohjaajaani Soile Veijolaa tuesta, ystävällisistä sanoista, kriittisistä kommenteista ja ennen kaikkea luottamuksen valamisesta gradun valmistumiseen. Kiitokset haluan esittää myös Monika Lüthjelle etenkin identiteetin tutkimukseen liittyvistä kommenteista graduseminaarissa. Kiitokset myös Mika Luomaholle, joka ystävällisesti jakoi omassa Twitterissään haastattelukutsuani sekä Suomen kannabisyhdistykselle, jonka Instagram-tilillä haastattelukutsuani myös jaettiin. Olitte minulle suuri apu haastateltavien löytämisessä. Syvä kumarrus myös ystäväilleni Veera Haertingille, joka kuvasi puolestani kannabiskahviloita ja Jasmin Vanha-Majamaalle, joka kuunteli, kommentoi sekä pallotteli ajatuksia kanssani viimeiseen saakka. Ja ihanat, rohkeat haastateltavani: suurin kiitos kuuluu teille, sillä ilman teitä tätä tutkimusta ei olisi!

LÄHTEET

- Arendt, H. (1958). *The Human condition*. Chicago: University of Chicago Press.
- Asmussen, V. (2019). Danish cannabis policy in practice: the closing of ‘Pusher Street’ and the cannabis market in Copenhagen. Teoksessa J. Fountain, D.J. Korf & D. Elliman (toim.), *Drugs in Society* (s.14–27). CRC Press. <https://doi.org/10.4324/9781315382869>
- Bamberg, M. G. (1997). Positioning between structure and performance. *Journal of narrative and life history*, 7(1-4), 335–342. <http://dx.doi.org/10.1075/jnlh.7.42pos>
- Bamberg, M. G. (2004). Positioning with davie hogan. *Narrative analysis: Studying the development of individuals in society*, 135-158.
- Belackova, V., Tomkova, A., & Zabransky, T. (2016). Qualitative research in Spanish cannabis social clubs: “The moment you enter the door, you are minimising the risks”. *International Journal of Drug Policy*, 34, 49-57. <http://dx.doi.org/10.1016/j.drugpo.2016.04.009>
- Belhassen, Y., Santos, C. A., & Uriely, N. (2007). Cannabis usage in tourism: A sociological perspective. *Leisure Studies*, 26 (3), 303–319. <http://dx.doi.org/10.1080/02614360600834958>
- Berger, P.L. & Luckmann, T. (2002). *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen*. Gaudeamus.
- Bonny-Noach, H., & Sagiv-Alayoff, M. (2020). Cannabis tourist destinations: risk for vulnerable travellers with pre-existing mental disorders. *Journal of travel medicine*, 27(4), taz098.
- Borg, P., Kivi, E & Partti, M. (2002). *Elämyksestä elinkeinoksi*. Bookwell.
- Burr, V. (1995). *An introduction to Social Constructionism*. Routledge.
- Canadian Cannabis Championship. Haettu 20.7.2023 osoitteesta <http://canadiancannabischampionship.com/>
- Carroll, P & Noble, D. (1977). *The Free and the Unfree: A New History of the United States*. Penguin Books.
- Crocq, M. A. (2022). History of cannabis and the endocannabinoid system. *Dialogues in clinical neuroscience*. <http://dx.doi.org/10.31887/DCNS.2020.22.3/mcrocq>
- Decorte, T., Pardal, M., Queirolo, R., Boidi, M. F., Avilés, C. S., & Franquero, Ò. P. (2017). Regulating Cannabis Social Clubs: A comparative analysis of legal and self-regulatory practices in Spain, Belgium and Uruguay. *International Journal of Drug Policy*, 43, 44-56.
- De Fina, A. (2015). Narrative and identities. Teoksessa A. De Fina & A. Georgakopoulou (toim.) *The handbook of narrative analysis*. Somerset: Wiley, 351–368.

Dupej, S., & Nepal, S. K. (2021). Tourism As an Agent of Cannabis Normalization: Perspectives from Canada. *Tourism Review International*, 25(4), 353–369.

Eduskunnan kirjasto. (2022) Kannabiksen käytön rangaistavuuden poistaminen. Haettu 10.4.2023 osoitteesta http://eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/kannabiksen-kayton-rangaistavuuden-poistaminen.aspx

Eduskunta. (1966). Asetus vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen määräysten soveltamisesta (514/1966). Haettu 11.4.2023 osoitteesta <http://eduskunta.fi/pdf/saadokset/514-1966.pdf>

Eley, G. (2015). Stuart Hall, 1932–2014. *History Workshop Journal*, 79, 303–320.

Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus. (2022). Euroopan huumeraportti 2022: Suuntauksia ja muutoksia. Euroopan unionin julkaisutoimisto. Luxemburg.

Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus. (2024). Kannabiksen käytön rangaistavuus EU:ssa, Norjassa ja Turkissa. Haettu 27.4.2024 osoitteesta https://www.emcdda.europa.eu/media-library/penalties-law-consumption-cannabis-european-union-norway-and-turkey_en

Fataar, F., Goodman, S., Wadsworth, E., & Hammond, D. (2021). Consumer perceptions of ‘legal’ and ‘illegal’ cannabis in US states with legal cannabis sales. *Addictive behaviors*, 112, 106563.

Finlex. Haettu 22.3.2023 osoitteesta <http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L50>

Flaherty, G. T., Maxemous, K. K., Nossier, R. E., & Bui, Y. G. (2017). The highs and lows of drug tourism: a travel medicine perspective. *Journal of Travel Medicine*, 24(6).

Gemie, S., & Ireland, B., (2017). *The Hippie Trail. A History*. Manchester University Press.

Giannotti, S. (2017). A cottage industry emerging in medical tourism: Medical cannabis tourism. *Medical tourism and wellness*, 257. Apple Academic Press.

Giddens, A. (1991). *Modernity and self-Identity. Self and society in the late modern age*. Stanford University Press.

Gregory, R. (2008). Brief History of the Hippie Trail: Overland from Europe to Asia in Search of Hashish. Haettu 18.7.2023 osoitteesta <http://chardgregory.org.uk/history/hippie-trail.htm>

Gubrium, J. F., & Holstein, J. A. (2009). *Analyzing narrative reality*. sage.

Günther, K., Hasanen, K., & Juhila, K. Johdanto: Analyysi ja tulkinta. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 1.3.2024 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>

- Haapasalo, J. (2017). *Kriminaalipsykologia*. PS-kustannus.
- Hakkarainen, P., Kaprio, J., Pirkola, S., Seppälä, T., Soikkeli, M., Suvisaari, J., (2014). Kannabis ja terveys. Tutkimuksesta tiiviisti 17. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 2.3.2024 osoitteesta https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116243/Kannabis_ja_terveys_taitto_korjattu_2014.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Hakkarainen, P., & Tammi, T. (2019). Kriminalisointikeskustelu – Oli jo aikakin! Haaste 4/2019. Haettu 4.6.2023 osoitteesta http://rikoksentorjunta.fi/documents/5235988/56402368/2019-4_Haaste.pdf/e4f2cfcd-9f02-1d0f-6247-ef5ff132cff2?t=1653402121881
- Hajjar, E. R., Lungen, J. M., & Worster, B. K. (2023). Therapeutic Benefits of Medical Cannabis. *Physician Assistant Clinics*, 8(2), 281–291. Haettu 6.6.2023 osoitteesta https://www.researchgate.net/publication/366626956_Therapeutic_Benefits_of_Medical_Cannabis
- Hall, S. (1999). *Identiteetti*. (toim.) M, Lehtonen & J, Herkman. Vastapaino.
- Heinälä, P. (1998). Kannabis ja sen vaikutukset. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim. Haettu 9.5.2023 osoitteesta <https://www.duodecimlehti.fi/duo80441>
- Hellum, M. (2010). Performing cannabis in the light of the backpacker discourse. *Contemporary Drug Problems*, 37(1), 165–187. <https://doi.org/10.1177/009145091003700108>
- Henama, U. S. (2020). Is Cannabis Tourism an Option: The Case of South Africa? Teoksessa M.A. Gunadi, D.R. Kausar, R. Firmansyah & J. Kennell. *Culture, People and Technology: The Driving Forces for Tourism Cities Proceedings of 8th ITSA Biennial Conference 2020* (s. 296).
- Henriksson, R. (2008). Haastattelut. Viestinnän menetelmät 1. Haettu 5.9.2023 osoitteesta <https://blogs.helsinki.fi/jsumiala/files/2008/11/haastattelut-08.pdf>
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2000). *Tutkimushaastattelu : teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Yliopistopaino.
- Hyvärinen, M. (2017). Haastattelun maailma. Teoksessa M, Hyvärinen, P, Nikander, P. & J, Ruusuvoori, J. *Tutkimushaastattelun käsikirja* (s. 11–12). Vastapaino.
- Hämeen-Anttila, J. (2013). *Trippi ihmemaahan – Huumeiden kulttuurihistoria*. Otava.
- Jacques, S. (2019). *Grey area: Regulating Amsterdam's coffeeshops*. UCL Press. <https://doi.org/10.14324/111.9781787355880>
- Jafri, S., Hansen, E., Fuenmayor, R., & Case, A. A. (2023). Medical cannabis for insomnia in a patient with advanced breast cancer. *Journal of Pain and Symptom Management*. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jpainsymman.2023.01.002>

Kannussaari, K. Kannabis. Haettu 8.4.2023 osoitteesta
<http://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/huumeet-ja-laakkeet/kannabis>

Jokinen, A., Huttunen, L., & Kulmala, A. (2004). *Puhua vastaan ja vaieta – Neuvottelu kulttuurisista marginaaleista*. Gaudeamus.

Juhila, K. (2004). Leimattu identiteetti ja vastapuhe. Teoksessa A. Jokinen, L. Huttunen, & A. Kulmala. *Puhua vastaan ja vaieta – Neuvottelu kulttuurisista marginaaleista* (s. 20–32). Gaudeamus.

Kailanto, S. (2021). Colorado: neljä vuotta kannabiksen laillistamisen jälkeen. THL raportti.

Karjalainen, K., Hakkarainen, P., & Salasuo, M. (2023). Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet. Tilastoraportti 15/2023. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023041236168>

Kang, S., & McGrady, P. (2020). Support for cannabis tourism: a tale of two states. *Tourism Review International*, 24(4), 233–250. <https://doi.org/10.3727/154427220X15990732245691>

Kendzor, D. E., Ehlke, S. J., Boozary, L. K., Smith, M. A., & Cohn, A. M. (2022). Characteristics of adults with a medical cannabis license, reasons for use, and perceptions of benefit following medical cannabis legalization in Oklahoma. *Preventive Medicine Reports*, 27, 101777. <http://dx.doi.org/10.1016/j.pmedr.2022.101777>

Keul, A., & Eisenhauer, B. (2019). Making the high country: cannabis tourism in Colorado USA. *Annals of Leisure Research*, 22(2), 140–160.
<http://dx.doi.org/10.1080/11745398.2018.1435291>

Kirjavainen, H. (1996). *Moraali, motivaatio ja yhteiskunta: Johdatus eräisiin motivaatioteoreettisen sosiaalietiikan keskeisiin ongelmiin*. Suomalaisen teologisen kirjallisuusseuran julkaisu 199. Suomalainen teologinen kirjallisuusseura.

Kosmos, K. (2022). *Mielen aika. Psykedeelisen kulttuurin historia ja visio*. Basam Books.

Kotovirta, E. & Kailanto, S. (2020). Huumausainepolitiikka ja huumausainepoliittinen koordinaatio. Teoksessa (toim.) S, Rönkä & J, Markkula. *Huumetilanne Suomessa 2020*. THL raportti. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140710/URN_ISBN_978-952-343-576-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kuusi, H., & Hannukainen, K. (2019). Kieltolaki tuli valtiolle kalliiksi ja rapautti moraalia. Uutiset ja tiedotteet. Helsingin yliopisto. Haettu 3.1.2024 osoitteesta
<https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/talous-yhteiskunta/kieltolaki-tuli-valtiolle-kalliiksi-ja-rapautti-moraalia>

Kärkkäinen, M. (2014). Tabusta takaisin arjen keskustelun piiriin. Nuorten huumausaineiden käyttökulttuurin tarkastelua. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma.

- Larmela, T., Kukinto, K., Wilska, K., Thomas, C., Luoma-aho, M. & Siliämaa, A. (2022). Kannabis lailliseksi, säännellyksi ja verolle. Kansalaisaloite. Haettu osoitteesta 24.5.2023 <http://kansalaisaloite.fi/fi/aloite/11377>
- Levo-Henriksson, R. (2008). Haastattelut. Viestinnän menetelmät 1. Diapaketti 12.11.2008. Haettu 30.4.2023 osoitteesta <https://blogs.helsinki.fi/jsumiala/files/2008/11/haastattelut-08.pdf>
- Liu, Y., & Stronczak, A. (2022). Cannabis tourism: An emerging transformative tourism form. *Emerging Transformations in Tourism and Hospitality*, 201-215. <https://eprints.qut.edu.au/212275/>
- Ludlow, F. (1857). *The Hasheesh Eater*. Harper & Bros.
- Löfstedt, T. (2021). Hamppu kasvattaa suosiotaan viljelykasvina. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto. Haettu 9.4.2023 osoitteesta <http://mtk.fi/-/hamppu-kasvattaa-suosiotaan-viljelykasvina>
- Massa, S. (2019). Kevytkannabis saapui Viroon – Suomalaisturistin ei kannata ostaa tuliaisiksi Virossa laillisia tuotteita. Yle Uutiset. Haettu 10.4.2023 osoitteesta <http://yle.fi/a/3-10853221>
- Matikainen, J. (2024). Ihmiset kokoontuivat keskiyöllä pössyttelemään Brandenburgin portille – Saksassa saa nyt polttaa laillisesti kannabista. Yle Uutiset. Haettu 6.4.2024 osoitteesta <https://yle.fi/a/74-20081629>
- McAdams, D. P. (1993). *The stories we live by: Personal myths and the making of the self*. New York: The Guilford Press.
- McAdams, D. P. (2008). Personal narratives and the life story. Teoksessa J. O. Robins & L. Pervin (s. 242—264). *Handbook of personality: Theory and research*. New York: Guildford Press.
- Mikkonen, R. (2016). *Bhang, Mezz, kukka ja Sativex - kannabiksen vapautuksen historia*. Kirjokansi.
- Monshouwer, K., Van Laar, M., & Vollebergh, W. A. (2011). Buying cannabis in ‘coffee shops’. *Drug and Alcohol Review*, 30(2), 148-156. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1465-3362.2010.00268.x>
- Novakova, P., & Sal, J. (2019). Use of technical hemp for concrete-Hempcrete. Teoksessa *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering* (Vol. 603, No. 5). IOP Publishing. <http://dx.doi.org/10.1088/1757-899X/603/5/052095>
- Nygaard-Christensen, M., & Frank, V. A. (2019). *Cannabis regulation in Europe: Country report Denmark*. Aarhus University.
- Nurminen, J. (2015). Kanada laillistaa kannabiksen. Haettu 9.3.2023 osoitteesta <https://yle.fi/a/3-8506173>

Ochs, E., & Capps, L. (2009). *Living narrative: Creating lives in everyday storytelling*. Harvard University Press.

Oomen, J. (2015). Let's build Cannabis Social Clubs all over Europe. Haettu 29.7.2023 osoitteesta <http://cannabis-social-clubs.eu/en/article/lets-build-cannabis-social-clubs-all-over-europe>

O'Shaughnessy, W. B. (1843). On the preparations of the Indian hemp, or Gunjah: Cannabis indica their effects on the animal system in health, and their utility in the treatment of tetanus and other convulsive diseases. *Provincial Medical Journal and Retrospect of the Medical Sciences*, 5(123), 363.

Palamar, J. J. (2013). An Examination of Beliefs and Opinions about Drug Use in Relation to Personal Stigmatization towards Drug Users. *Journal of Psychoactive Drugs*, 45(5), 367–373. <https://doi.org/10.1080/02791072.2013.843044>

Pardal, M., Decorte, T., Bone, M., Parés, Ò., & Johansson, J. (2022). Mapping cannabis social clubs in Europe. *European Journal of Criminology*, 19(5), 1016–1039. <http://dx.doi.org/10.1177/1477370820941392>

Parker, K. A., Di Mattia, A., Shaik, F., Cerón Ortega, J. C., & Whittle, R. (2019). Risk management within the cannabis industry: Building a framework for the cannabis industry. *Financial Markets, Institutions & Instruments*, 28(1), 3–55. <http://dx.doi.org/10.1111/fmii.12104>

Pereira, T. F. P. D., & de Paula, L. B. (2016). Drug tourism: General overview, case studies and new perspectives in the contemporary world. *European Journal of Tourism, Hospitality and Recreation*, 7(3), 188–202. <http://dx.doi.org/10.1515/ejthr-2016-0021>

Pietikäinen, S., Mäntynen, A. (2019). *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Vastapaino

Pietilä, L. (2019). Vertailukohta, ihanne ja itsetunnon kohottaja: Yhdysvaltain kieltolaista välitetty kuva Raittiuden Ystävien Kylväjä-lehdessä vuosina 1917–1933. Pro Gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Historia.

Pihlainen, K., Leinonen, E S., Näveri, L., Pellas, K. & Koski, S. (2020). Lääkeviranomaisen ja kannabis. Fimea. Haettu 27.3.2023 osoitteesta http://sic.fimea.fi/arkisto/2020/1-2_2020/ajankohtaista-fimeasta/laakeviranomaisen-ja-kannabis

Poliisi. Huumeainerikokset. Haettu 17.4.2023 osoitteesta <http://poliisi.fi/huumeainerikokset>

Pollio, A. (2016). The name of Cannabis: a short guide for nonbotanists. *Cannabis and cannabinoid research*, 1(1), 234–238. <http://dx.doi.org/10.1089/can.2016.0027>

Puusa, A. (2011). Haastattelu laadullisen tutkimuksen menetelmänä. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Menetelmäviidakon raivaajat: Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan* (s. 73–87). Helsinki: JTO.

- Puusa, A. & Juuti, P. (2014). Voimmeko rakentaa siltoja organisaatiotutkimuksen paradigmojen ylitse? *Hallinnon tutkimus* 4/2014. <https://journal.fi/hallinnontutkimus/article/view/99074>
- Päihdelinkki. (2024). Opioidit. Haettu 28.4.2024 osoitteesta <https://paihdelinkki.fi/tietopankki/pikatieto/opioidit/>
- Rannila, P. (2019). Legal diversity and the strategies of negotiating public spaces in Christiania. *Journal of Urban Affairs*, 41(5), 602-617. <https://doi.org/10.1080/07352166.2018.1521703>
- Ranta, J. & Kuula-Luumi, A. (2017). Haastattelun keruun ja käsittelyn ABC. Teoksessa M. Hyvärinen, P. Nikander & J. Ruusuvoori (toim.). *Tutkimushaastattelun käsikirja* (s.419–420). Vastapaino
- Ren, G., Zhang, X., Li, Y., Ridout, K., Serrano-Serrano, M. L., Yang, Y., ... & Fumagalli, L. (2021). Large-scale whole-genome resequencing unravels the domestication history of *Cannabis sativa*. *Science advances*, 7(29), eabg2286. <http://dx.doi.org/10.1186/s12870-022-03744-0>
- Ren, M., Tang, Z., Wu, X., Spengler, R., Jiang, H., Yang, Y., & Boivin, N. (2019). The origins of cannabis smoking: Chemical residue evidence from the first millennium BCE in the Pamirs. *Science advances*, 5(6), eaaw1391. <http://dx.doi.org/10.1126/sciadv.aaw1391>
- Rhodes, C. & Brown, A. D. (2005). Narrative, organization & research. *International Journal of Management Reviews*, 7(3), 167—188. <http://dx.doi.org/10.1111/j.14682370.2005.00112.x>
- Saaranen-Kauppinen, A., & Puusniekka, A. (2006). KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 2.3.2024 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus>
- Saarinen, E. (1994). *Filosofia*. WSOY.
- Sachedina, F., Chan, C., Damji, R. S., & de Sanctis, O. J. (2022). Medical cannabis use in Canada and its impact on anxiety and depression: A retrospective study. *Psychiatry Research*, 313, 114573. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2022.114573>
- Sairanen, S. & Piipponen, M. (2019). Kannabis (marihuana ja hasis). Päihdelinkki. Haettu 9.4.2023 osoitteesta <http://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/kannabis-marihuana-ja-hasis>
- Salasuo, M. (2004). *Huumeet ajankuvana : Huumeiden viihdekäytön kulttuurinen ilmeneminen Suomessa*. Väitöskirja. Stakes.
- Sankari, H. (2000). Towards bast fibre production in Finland: stem and fibre yields and mechanical fibre properties of selected fibre hemp and linseed genotypes. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/840852d8-8513-4477-af34-193beab810b6/content>

Schultz, D. (2018). The failed war on drugs. Teoksessa J.J.Gonzales III, M.P. McGee. *Legal Marijuana: Perspectives on Public Benefits, Risks and Policy Approaches* (s. 206). McFarland & Company.

Sharifitehran, R. (2012). Tolerating Deviance: Drug Tourism and Normalization of Cannabis. <http://lup.lub.lu.se/student-papers/record/2760231>

Sinokki, J. (2014). Locke, John. Haettu 2.3.2023 osoitteesta <http://filosofia.fi/fi/ensyklopedia/locke-john>

Strand, T. Stigma ja syrjintä. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Haettu 1.8.2023 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyden-edistaminen/stigma-ja-syrjinta>

Stringer, R. J., & Maggard, S. R. (2016). Reefer madness to marijuana legalization: Media exposure and American attitudes toward marijuana (1975–2012). *Journal of Drug Issues*, 46(4), 428–445.

Slalov, M (2014). Filosofia.fi. Haettu 8.2.2023 osoitteesta <https://filosofia.fi/fi/ensyklopedia/hume-david>

Sosiaali- ja terveysministeriö. Huumausainepolitiikka. Haettu 17.4.2023 osoitteesta <https://stm.fi/huumausainepolitiikka>

Spannabis. (2023). Haettu 23.8.2023 osoitteesta <https://spannabis.es/bcn/en/home/>

Szuveges, G. J. (2020). The Overland Hippie Trail to India and Nepal in the 1960s and 1970s: A Comparison with Contemporary Backpacking. Väitöskirja. La Trobe University, Filosofia. <https://doi.org/10.26181/5fc5b222a3a18>

Taylor, L. L. (2019). Defining marijuana tourism. *Journal of Hospitality & Tourism Research*. 43 (3), 438–446. <https://doi.org/10.1177/1096348018804610>

The 420 Hotels Inc. (2023). About The 420 Hotels. Haettu 7.7.2023 osoitteesta <https://the420hotels.com/>

THL. (2023a). Kannabis. Haettu 27.3.2024 osoitteesta <https://thl.fi/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/huumeet/kannabis>

THL. (2023b). EU:n huumausainestrategia. Haettu 29.3.2023 osoitteesta <https://thl.fi/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/huumeet/huumausainepolitiikka/kansainvalinen-huumeepolitiikka/eu-n-huumausainestrategia>

Timeline of The Karma Cup. Haettu 20.7.2023 osoitteesta <http://thekarmacup.com/about-the-karma-cup/history/>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2023). Hyvä tieteellinen käytäntö. Haettu 1.2.2024 osoitteesta <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanta-htk>

Uriely, N., & Belhassen, Y. (2005). Drugs and tourists' experiences. *Journal of Travel Research*, 43 (3), 238–246. <http://dx.doi.org/10.1177/0047287504272024>

Vanha-Majamaa, A. (2018). *Kannabiskirja*. Kosmos.

Vasemmistoliitto. (2022). Tavoiteohjelma. Haettu 27.4.2024 osoitteesta https://vasemmisto.fi/wp-content/uploads/2022/06/Puoluekokous_10062022_kokousasiakirjat_tavoiteohjelma_WEB.pdf

Vihervaara, M. & Hupli, A. (2021). *Lääkekannabis. Tiedettä ja tosielämän tarinoita*. Basam Books.

Vihreät. (2022). Vihreiden poliittinen ohjelma 2023–2027. Haettu 17.4.2023 osoitteesta: vihreat.fi/vihreiden-poliittinen-ohjelma-2023-2027/

Ying, T., Wen, J., & Shan, H. (2019). Is cannabis tourism deviant? A theoretical perspective. *Tourism Review International*, 23(1–2), 71–77. <http://dx.doi.org/10.3727/154427219X15561098338303>

Weber, M. *Protestanttinen etiikka ja kapitalismin henki*. WSOY.

Wen, J., Meng, F., Ying, T., Qi, H., & Lockyer, T. (2018). Drug tourism motivation of Chinese outbound tourists: Scale development and validation. *Tourism Management*, 64, 233–244. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2017.08.001>

Wen, J., & Qi, H. (2020). Exploring the role of anticipated guilt on cannabis tourists' behavioural intentions. *Anatolia*, 31(1), 146–148. <https://doi.org/10.1080/13032917.2019.1703771>

Wright, D. W. M. (2019). Cannabis and tourism: a future UK industry perspective. *Journal of Tourism Futures*, 5(3), 209–227.

LIITE 1. Haastattelukutsu

Tervehdys!

Olen Susanna Koistinen, ja teen matkailututkimuksen pro graduani Lapin yliopistossa kannabisturismista.

Etsin haastateltavikseni kannabismatkan tehneitä täysi-ikäisiä henkilöitä. Haastattelu toteutetaan suomeksi ja etäyhteydellä haastateltavan toivomalla tavalla (teams, zoom, skype, puhelu) helmi-maaliskuun aikana. Haastattelun kesto on noin puoli tuntia.

Haastatteluaineisto anonymisoidaan, ja vain minulla on käyttöoikeus siihen. Haastateltavien henkilöllisyyttä ei voi päätellä tutkimukseni valmistuttua. Aineisto arkistoidaan anonymisoituna jatkokäyttöä varten.

Suostuisitko haastateltavaksi?

Jos suostut, otathan heti yhteyttä minuun alla olevan sähköpostiosoitteen kautta 15.2.2023 mennessä.

Parhain terveisin,

Susanna Koistinen
yht.kand, matkailututkimus, Lapin yliopisto

sukoisti(at)lapland.fi

LIITE 2. Episodihaastattelun runko

Taustatiedot

Haluatko kertoa muutaman perusasian itsestäsi? (Ikä, sukupuoli, koulutusaste, työ)
Millainen on oma suhteesi kannabikseen yleisesti?

Ennen matkaa

Kerro vapaasti, ja ei haittaa, vaikka ajatus lähtee rönsyilemään. Esitän välissä tarkentavia kysymyksiä, jos se sopii sinulle?

1. Voitko muistella tilannetta, miten päätös tehdä kannabismatka syntyi?

Tarkentavia kysymyksiä:

- Olitko jo aikaisemmin käyttänyt kannabistuotteita?
- Mikä vahvisti ajatusta matkalle lähdöstä?
- Oliko jotain, mikä sai sinut epäröimään matkalle lähtöäsi?

2. Kerroitko suunnittelemastasi matkasta avoimesti? (esim. vanhemmat, ystävät, työka-
verit tms)

Tarkentavia kysymyksiä:

- Voitko muistella jotakin tilannetta, jossa kerroit suunnitelmastasi ja miten siihen mie-
lestäsi suhtauduttiin?
- Jos et kertonut kenellekään, miksi?

Itse matka(t)

1. Kerro ja muistele vapaasti ensimmäistä matkaasi, jos niitä on useampia voit kertoa
myös niistä, esitän välillä tarkentavia kysymyksiä, jos se sopii sinulle?

-Miten matkaseura valikoitui?

-Millaisissa tilanteissa käytit(te) kannabistuotteita? -Miten hankit kannabistuotteet?

-Herättikö ensimmäinen ostokerta millaisia tunteita?

-Miten koit muut ihmiset ja vieraanvaraisuuden kannabiksen suhteen matkalla?

-Koitko matkalla jotain mikä yllätti sinut?

-Millaisia tunteita matkalta jäi?

Matkan jälkeen

Kun matkasta on kulunut enemmän tai vähemmän aikaa

Palattuasi matkalta kerroitko muille avoimesti matkakokemuksistasi?

Tarkentavia kysymyksiä:

-Miten he mielestäsi suhtautuivat?

-Eroaako se, kenelle kerrot siihen, *miten* kerrot matkastasi? (esim. jätitkö jotain mainitsematta
tai kerrotko kaikille samat asiat samalla tavalla?)

-Voitko kertoa esimerkkitalanteen?

-Jos et kertonut matkastasi, miksi?

Tulevaisuus - uudet matkat

Voisitko kuvitella matkustavasi uudelleen samaan matkakohteeseen tai muu-
hun matkakohteeseen kannabiksen käyttö aikeissa?

1. Voisitko kuvailla unelmiesi matkaa, johon kannabis liittyisi?
2. Entä, millainen olisi pahin mahdollinen matka, johon kannabis liittyisi?

-Lähtisitkö matkalle, jossa ei olisi mahdollista käyttää kannabistuotteita?

Viimeinen kysymys: Koetko, että suhtautumisesi kannabikseen on muuttunut tekemiesi matkojen myötä?

Jäikö minulta kysymättä jotain, mistä olisit vielä halunnut kertoa haastattelussa?